Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Манай сонин 1921 оной декабриин 21-нээ гарана | № 5 (14116) | 1976 оной январиин 8, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

ТҮРҮҮШЫН ҮДЭРҺӨӨ ГАБШАГАЙГААР

Мүнөө ажалшадай коллектив бүхэн үнгэрһэн табан жэлэйнгээ үрэ дүнгүүдые согсолжо, шэнэ табан жэлэйнгээ зорилгонуудые тодорхойлжо байна. Республикымнай хүдэлмэришэн анги үнгэрһэн юһэдэхи табан жэлэй хугасаа эршэтэй шангаар ажаллажа, түсэбтэ даабаринуудые бүхы дээрэнь үлүүлэн дүүргээ бэлэй. Табан жэлэй турша промышленностиин гол шухала һалбаринууд хурдан түргэнөөр хүгжөө, үйлэдбэриин гол фонднууд горитой ехээр дээшэлээ, шэнэ олон предприяти, цех ашаглалгада тушаагдаа.

Промышленностимнай хүдэлмэрилэгшэд хэһэн ажалаараа, туйлаһан амжалтаараа омогорхон баясаха бүрин эрхэтэй гэхээр. Табан жэлэй түсэбһөө гадуур хамта дээрээ 148,7 миллион түхэригэй, тэрэ тоодо табан жэлэй түгэсхэлэй жэлэй даабариһаа гадуур 28,6 миллион түхэригэй промышленна продукци худалдагдаа. Ажалай бүтээсэ 35 процентээр дээшэлүүлэгдэһэн байна. Шэнэ зүйлэй промышленна олон продукци бүтээн гаргагдадаг болоо, 60-аад зүйлэй продукцида эрхим шанарай Гүрэнэй тэмдэг олгогдоо. Олон предприяти шэнээр зэбсэгжүүлэгдэһэн байна. Хэдэн предприятинуудай зарим цехүүд үргэлжэдөө оньһожуулагдаа. Поточно, конвейерна олон лини тодхогдоо, автомат арга үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэжэ байна. Үйлэдбэрине автомат аргаар эмхидхэн хүтэлбэрилхэ онол арга (АСУП), электронно-тоололгын машина хэрэглэгдэжэ эхилээ.

Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, промышленность дэбжэлтын шэнэ шатада гараа. Республикымнай экономико хүгжэжэ, бэхижэжэ байна. Шэнэ табан жэлэй түсэбтэ даабари дүүргэхэ, үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые улам хурданаар хүгжөөхэ бүхэн үндэһэ һуури хангагдаа, арга боломжо байгуулагдаа гэхээр.

Республикымнай хүдэлмэришэн анги гаталан гараһан замаа эрьен хаража, туйлаһан үрэ дүнгүүдээ согсолон дүгнэлжэ, шэнэ табан жэлэй богоһо алхан гараба. Тиихэдээ арбадахи табан жэлэй түрүүшын үдэрһөө габшагайгаар ажаллаха гэжэ шиидэнэ. Табан жэлэй түрүүшын жэл манай орондо, коммунис партида онсо илгаатай жэл болохо юм. Партиин XXV съездын үнгэргэгдэхэ энэ жэлые амжалтатай шанга ажалаар тэмдэглэхэ, шэнэ амжалта туйлаха гэжэ бүхы совет арад мэтэ республикымнай ажалшад зориглжонги.

Партиин XXV съездэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проектые зүбшэн хэлсэжэ байгаа ажалшад урдаа шэнэ зорилго табина.

1975 онойхитой сасуулхада республикымнай промышленность шэнэ табан жэлэй түрүүшын ондо продукци худалдалга 3 процентээр дээшэлүүлхэ байна. Арадай ажахые 1976 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй һоор электроэнергетикэ, шулуу нүүрһэнэй промышленность, үнгэтэ металлурги, ой модоной ба модо болбосоруулгын, целлюлозно-саарһанай промышленность, барилгын конструкци ба деталинуудай промышленность булюу түргэнөөр хүгжөөгдэхөөр хараалагдаа.

Шухала зүйлэй промышленна продукци үйлэдбэрилгэ ехээр дээшэлхэ байна. Жэшээлхэдэ, арбадахи табан жэлэй түрүүшын 1976 ондо 1975 онойхитой сасуулхада 164 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэн ехээр үйлэдбэрилэгдэхэ, 726 мянган тонно шулуу нүүрһэн малтан абтаха, 22 миллион хирпинсэ галдагдаха, 40 мянган тонно целлюлозо, 54 мянган тонно картон үйлэдбэрилэгдэхэ юм.

Машина бүтээлгын, металл болбосоруулгын һалбариин, барилгын материалнуудай промышленностиин продукци гаргалга горитой ехээр дээшэлүүлэгдэхэ байна. Нёдондотойһоо 1100 электродвигатель олоор бүтээгдэхэ, 13 мянган тонноор ехэ хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүд, 12 мянган кубометрһээ ехэ модо-зомгооһоной плитэ үйлэдбэрилэн гаргагдаха юм. Агааран, автомобильна, түмэр замай, уһанай транспорт, хэлхеэ холбоон улам саашаа хүгжөөгдэхэ байна.

Арбадахи табан жэлэй түрүүшын ондо хүдэлмэришэн ангиин бэелүүлхэ зорилго орёошье, харюусалга ехэтэйшье болоно. Орёо энэ зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ бүхы арга боломжо, хүсэ шадал бии. Эдэ арга боломжонуудаа хүсэд һайнаар хэрэглэхэ, 1976 оной түсэбые дүүргэхын түлөө жэлэй түрүүшын үдэрһөө үсэд эршэтэйгээр ажаллаха хэрэгтэй. Коллектив бүхэн үнгэрһэн жэлэйнгээ үрэ дүнгүүдые наринаар хаража үзэхэ, туйлаһан амжалтаяа элирүүлэн омогорхохоһоо гадна, алдуу дутагдалнуудһаа зүб тобшолол хэхэ ёһотой гээшэ.

Хамта дээрээ һайн үрэ дүнгүүдэй туйлагдаһан байгаашье, горитой ехэ дутагдалнууд бии байһаар. Үшөө олон промышленна предприяти гээгдэжэ ябана. Хүдэлжэ байгаа бүхы предприятинуудай 20—30 процентнь продукци бүтээн гаргаха, худалдаха түсэбөө дүүргэнэгүй. Гусиноозерска шахта, Худанай, Клюевскэ, Хүрбын леспромхозууд, «Бурятстройматериалы» нэгэдэлэй предприятинууд, үйлэдбэриин «Бурятжелезобетон» нэгэдэлэй 1-дэхи ба 3-дахи филиалнууд гээгдэжэ ябаа. Барилгын томо организацинууд болохо Буряадай барилгын управлениин, «Бурятцелиннстрой» трестын хүдэлмэри мүнөө үеын эрилтэ хангажа шаданагүй.

Жэлэй түрүүшын үдэрһөө хүсэ шадалаа шангадхан, габшагайгаар ажаллаха, 1976 оной гүрэнэй түсэбые, кварталай, һарын даабаринуудые заатагүй дүүргэхэ тэмсэл хаа хаанагүй үргэнөөр дэлгэрүүлхэ зорилго коллектив бүхэнэй урда табигдана. Бүхы хүдэлмэринингөө шанар һанжаруулха, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ гэһэн урлагай энэ табан жэлдэ соносхогдоод байхада, гээгдэжэ ябаһан нэгэшье коллектив байха ёһогүй болоно.

Партиин XXV съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, энэ мүрысөөнэй үедэ гаргагдаһан ажалшадай үүсхэл дэмжэн һайшааха шухала. Эндэ предприятинуудай партийна, профсоюзай организацинуудай, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй дүүргэхэ үүргэ ехэ юм. Ажалшадай эдэбхи үүсхэлые, хүсэ шадалые шэнэ табан жэлэй аша туһада зорюулжа, социалис мүрысөөнэй эмхидхэхы, хүмүүжүүлхы нүлөө тэдэнэй дээшэлүүлжэ шадабал, амжалта туйлагдаха, гүрэнэй түсэб, социалис уялганууд дүүргэгдэхэ байна.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые, КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлэй социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын тула жэлэй эхинһээ габшагайгаар ажаллаха гэһэн мүрысөөн хаа хаанагүй үргэнөөр дэлгэрэг лэ!

ОБЛАСТНОЙ ПАРТИИНА XXIX КОНФЕРЕНЦИИН ДЕЛЕГАДУУДАЙ АНХАРАЛДА

Областной партийна XXIX конференци 1976 оной январиин 9-нэй үдэр үглөөнэй 10 часта оперо ба балеадэй театр соо хүдэлмэреэ эхилхэ.

Конференциин делегадууд январиин 7-һоо эхилжэ, КПСС-эй обкомдо, № 12 таһалга соо бүридхэлдэ абтаха.

2-32-49
2-31-36 гэһэн телефонуудаар хонходожо, хэрэгтэй мэдээнүүдээ абажа болоно.

XXV КПСС-эй съездые угтуулан

Партиин XXV съездэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй проектые хүдөөгэй механизаторнууд һайшаан дэмжэжэ, трактор машинануудаа түргэнөөр, һайн шанартайгаар заһабарилха мүрысөөндэ жагсанхай.

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозой механизаторнууд арбадахи табан жэлэй түрүүшын хабарай тарилгада оролдосотой һайнаар бэлдэжэ байна. Техникэ заһабарилгада хабаадагшадай дундаһаа дүршэлтэй механизатор Иван Панкратович Антонов онсо шалгаржа, халаан бүриин даабарие үлүүлнэ. Бүтээһэн ажалайнь шанар хододоо һайн байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И. П. Антонов.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

УЯЛГАЯА ХОЛО ҮЛҮҮЛЭЭ

«Малай тарган — харууһанай хүсэн» гэдэг тон зүб. Манай совхозой нэгэдэхи отделениин дүршэлтэй бэрхэ малшан Софья Жалсанова зун-намарай бэлшээриин үедэ, мүн үбэлдөөшье харууһалжа байһан үхэрнүүдээ ходол тобир тарган байлгажа шададаг юм.

Жэшээлхэдэ, нёдондо ноябрь һарада томо болгохо буруу, хашараг бүхэнэйнгөө шэгнүүрые суудхэдээ 600 граммаар нэмээхэ уялга абаһан аад, үнэндөө 726 граммаар нэмээгээ. Декабрьда үхэр бүхэнийнь шэгнүүрээ суудхын 951 граммаар ехэ болгоһон байна.

Энэ малшан нёдондо харууһалһан үхэрнүүдээ һайса таргалуулжа, шэгнүүрыень ехэ болгоод, жэл соо хамта 240 центнер мяха нэмээжэ абаа.

Н. ОЧИРЖАПОВ,
Хориин аймагай «Георгиевский» совхозой отделениие эрхилэгшэ.

ШЭНЭ ХҮСЭТЭЙГӨӨР

Бүри үнгэрһэн жэлэй эхиндэ, КПСС-эй ЦК-гай партида, совет арадта хандаһан Хандалгын хэблэлдэ толилогдоод байхада, манай совхозой малшад өөһэдынгөө арга боломжые хаража үзөөд, угтамжын түсэб абаа һэн. Мүн коллектив, хүн бүхэн дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаа юм.

Тиигэжэ бүхэли жэл соо фермэ, гүүртэнүүдэй дунда шанга мүрысөөн дэлгэрээ. Энээнэйнь ашаар совхознай мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ тушааха табан жэлэй түсэбые болзорһоонь 3 һараар урид дүүргээ бэлэй.

Илангаяа һаалишад эрхимээр ажаллаба. Нёдондо ажахын фермэнүүд хамта 11,4 мянган центнер сагаан эдеэ гүрэндэ тушаажа, жэлэй даабариһаа 1400 центнерээр ехэ һү Эхэ орондоо үгөө. Жэл соо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2450 килограмм һүн һаагдаа гэхэ гү, али абаһан социалис уялгань 50 килограммаар үлүүлэгдөө. Совхозоймнай бүхы 41 һаалишадай 38 хүниинь үнеэн бүриһөө 2000 килограммһаа дээшэ һү абаа.

Манай эрхим һаалишан Ольга Семёновна Гребенщикова нёдондо үнеэн бүриһөө 3348 килограмм һү һаагаад, социалис мүрысөөндэ эрхимлээ. Энэ нүхэрнай урда жэлэйхидэ орходоо үнеэн бүриһөө 731 килограммаар ехэ һү һаажа шадаа бшуу. Мүн бэрхэ һаалишад Г. Г. Лаптева, А. М. Бушуева, Е. Ф. Кобылкина гэгшэд үнеэн бүриһөө 3 мянган килограммһаа дээшэ һү һаанхай.

Гараад байгша арбадахи табан жэлэй эхинһээ хойшо баһал ажалайнгаа эршые һуладхахагүй гэжэ һаалишад, малшаднай оролдоно. Олонхи фермэнүүд нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо һү ехээр һаана. Жэшээнь гурбадахи фермэ һү һааха январь һарын түсэбые болзорһоонь урид, һарын 20 болотор дүүргэхэ аргатай.

Эдэ үдэрнүүдтэ малшаднай партиин XXV съездэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проектые зүбшэн хэлсэжэ, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ мяха, һү болон бусад продукци абаха, гүрэндэ худалдаха түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ хэмжээнүүдые хараалаа.

В. МАРДАЕВ,
Улаан-Үдын аймагай Калининай нэрэмжэтэ совхозой парткомой секретарь.

ҮҮСХЭЛШЭ БРИГАДА

Итанцын леспромхозой хүдэлмэришэн Л. С. Мельников 1974 ондо «Забайкаллес» нэгэдэлэй коллективүүд сооһоо түрүүлэн томодхогдолон бригада эмхидхээд, һарадаа 5—6 мянган кубометр модо бэлэдхэжэ эхилээ бэлэй. 1975 ондо тэрэнэй бригада 75 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ социалис уялга абаһан юм. Үнэн дээрээ 80.500 кубометр модо бэлэдхээ. Юһэдэхи табан жэлэй даабариһаа гадуур 44 мянган кубометр модо гүрэндөө тушааба.

Түс леспромхозой үнинэй хүдэлмэришэн С. Ф. Пантелеев мүн лэ томодхогдоһон бригада эмхидхэһэн юм. Эдэнэр модо бэлэдхэхэ даабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Энэ бригадын коллектив үнгэрһэн табан жэлэй туршада 221 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ даабаряа 263 мянганда хүргөө гэхэ гү, али түсэбһөө гадуур 42 мянган кубометр модо бэлэдхэбэ.

Шэнэ онол арга хэрэглэһэнэй ашаар эдэ бригадануудай коллективүүд иимэ һайн үрэ дүн туйлаа. Эдэнэр арбадахи табан жэлэй эхинһээ бүри шангаар хүдэлжэ, бага гаргашатайгаар ехэ модо бэлэдхэхэ гэһэн зорилго урдаа табина.

М. КАЛЕКИН,
«Забайкаллес» нэгэдэлэй ажалай, салин хүлһэнэй таһагай начальник.

ЭРШЭТЭЙГЭЭР

Барилга - хабсаралгын 834-дэхи поездын коллектив партиин XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэй ажаллана.

Манай барилгашад үнгэрһэн табан жэлэй эхинһээ һайнаар хүдэлжэ, ехэ барилга хээ. Бидэнэр хүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой, ЛВРЗ-гэй механическа цехэй корпусуудай барилга дүүргэжэ, ашаглалгада үгөө һэмди ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэдые, түмэр замшадые эмшэлхэ больницын түрүүшын ээлжээн үнгэрһэн жэлдэ ашаглалгада үгтөө.

Коллективнай үнгэрһэн жэлдэ 3 миллион 982 мянган түхэригэй барилга хэхэ даабаритай һэн. Үнэн дээрээ 4 миллион 22 мянган түхэригэй барилга хэһэн байнабди.

Хараалагдаһан түсэбһөө гадуур ЛВРЗ-гэй больницын конторын байшан барижа, ашаглалгада тушаагаабди. 1976 оной түрүүшын хоёр һарын даабари февралиин 24-дэ дүүргэжэ, партиин XXV съездые ажалай бэлэгтэйгээр угтаха гэжэ шиидээд, эдэ үдэрнүүдтэ бүри эршэтэйгээр хүдэлнэ.

В. ВИКТОРОВА,
тус поездын түсэблэлгын таһагай начальник.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ һОНИН

МАЛШАДТА АЙЛШАЛБА

Ехэ-Нарин тосхоной соёлой байшангай болон фельдшерскэ пунктын хүдэлмэрилэгшэд Ториин совхозой гурбадахи отделениин малшадта ходо айлшалдаг юм. Мүнөө үедэ малшад үбэлэй янгинама хүйтэндэ малаа гарзалуулхагүйн, ашаг шэмыень доошолуулхагүйн, тобир тарганаар ондо оруулхын хойноһоо оролдон ажаллажа байна. Тиимэһээ тэдэнэрые соёлой талаар һайнаар хангаха гээшэ соёлшодой гол зорилго болоно бшуу.

Транспортын талаар хүшэр хүндэ байгаашье һаань, соёлой байшангай директор Е. А. Осокина, библиотекарь Г. И. Фомина, медфельдшер З. И. Иванова гэгшэд үнгэрэгшэ һарада хоёр дахин айлшалаа. Тэдэнэр түрүүшээр айлшалхадаа, дайшалхы хуудаһануудые, санбюллетеньнүүдые гаргаһан, һаалишадай, хонишодой улаан булангые шэмэглэн гоёоһон байха юм. Тиихэдэ медик үбшэнтэнние үзэһэн, эмүүдые худалдаһан, библиотекарь номуудые һэлгэһэн байна.

Ехэ-Наринай соёлшод, фельдшерскэ пунктын хүдэлмэрилэгшэд сельскэ Соведэй түрүүлэгшэ И. А. Меньшиковтэй сугтаа Н. И. Халтуринай харууһалдаг хашараг, буруунуудай, Н. Л. Михайловай даадаг эхэдэнь хүүлэн түлжүүлдэг малай байрануудта хүрэһэн байха юм. Мүн тиихэдэ соёлшод тэрэл үдэртөө эхэ хонидые харууһалдаг хонишод И. П. Осокин, К. А. Решетников гэгшэдтэ айлшалаа. Сельскэ Соведэй түрүүлэгшэ партиин XXV съездэ зорюулжа КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проектһээ хүдөө ажахы тухай хэлэгдэһэн бүлэгые малшадта тайлбарилан хөөрэжэ үгөө. КПСС-эй ЦК-гай хараалһан хэмжээ ябуулгануудые малшад һайшаан дэмжээд, өөһэдынгөө хүдэлмэри тухай һанамжаяа хубаалдаһан, малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэбди, арбадахи табан жэлдэ һайнаар ажаллахабди гэжэ найдуулһан байха юм.

Соёлой байшангай директор Е. А. Осокина коммунистнарай болохоёо байгаа съезд тухай, тэндэ хэлсэхэ зүйлнүүд тухай тобшохоноор хөөрэжэ үгөө. Уулзалгын түгэсхэлдэ медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд грипп тухай хөөрэлдөө үнгэргөө.

В. БАШАРОВ.
Зэдын аймаг.

ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ һАЙНДЭР

Республикымнай ниислэл хотын СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ «Теплоприбор» заводто эхэнэрнүүдэй һайндэр болобо. Юһэдэхи табан жэлэй түгэсэһэндэ зорюулагдаһан энэ һайндэртэ эрхимэй эрхим слесарьнүүд, токарьнууд, шэрдэгшэд, конструкторнууд, технологууд, экономистнууд хабаадаһан байна. һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэһэн заводой столово сугларагшадай зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмөөр байгаа. Амиды сэсэгүүд, амаршалгын үгэнүүд...

Заводой эхэнэрнүүдэй һайндэрые предприятиин директор П. С. Сытов нээжэ, тобшохон үгэ хэлээ.

— Энэ зал соо предприятимнай коллективэй омогорхохо ёһоороо омогорхохо хүнүүд суглараа, — гэжэ директор тэмдэглээ. — Үнгэрһэн юһэдэхи табан жэлэй туршада заводой коллектив продукци худалдалгаа 2,1 дахин ехэ болгоо. Энэ үе соо заводто шэнэ түхэлэй 30 зүйл бүтээгдэдэг болоо, тэдэнэй табаниинь Гүрэнэй эрхим шанарай тэмдэгтэ хүртэһэн байна. Юһэдэхи табан жэлэй даабариһаа гадуур 780 мянган түхэригэй продукци худалдагдаа.

«Теплоприбор» заводой коллективэй туйлаһан энэ амжалтада тус предприятиин эхэнэрнүүдэй оруулһан хубита тон ехэ. Юуб гэхэдэ, бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй гурбанай нэгэ хубинь эхэнэрнүүд болоно. Тэдэнэй дунда үйлэдбэриин эрхим дүн туйлажа, хүндэтэй болоһон хүнүүд олон. Тэдэнэртэ үнэтэ бэлэгүүд, шагналнууд һайндэрэй үедэ барюулагдаа.

Предприятиин ахалагша техник А. Г. Усова, канцеляриин хүдэлмэрилэгшэ Н. Ф. Антипина гэгшэдтэ «1941—1945 онуудай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда илалта туйлаһаар 30 жэлэй ой» гэһэн медальнууд барюулагдаба. Түрүү хүдэлмэришэд М. Т. Ткач, Г. Г. Никонова, М. А. Алексеева, А. С. Соболева, Н. А. Астраханцева, Т. Е. Бутрина гэгшэд «Юһэдэхи табан жэлэй ударник» гэһэн тэмдэгээр шагнагдаа, «1975 оной социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэгтэ бүлэг эхэнэрнүүд хүртөө.

Буряадай филармониин бүлэг артистнар заводой эхэнэрнүүдэй һайндэртэ уригдаһан байгаа. Тэдэнэр, мүн тус предприятиин уран һайханай бүлгэмэй эдэбхитэд суглараашадта концерт харуулаа. Тиигэжэ «Теплоприбор» заводой эхэнэрнүүдэй һайндэр эмхитэйгээр, хүхюу сэнгэлигээр үнгэрһэн байна.

Манай корр.

СЪЕЗДЫН УГТАМЖАДА

ДУШАНБЕ. Фирдоусин нэрэмжэтэ Таджигай гүрэнэй республиканска библиотекэдэ нээгдэһэн, номуудай ба зурагуудай ехэ выставкэ «Амгалан байдалай, хүгжэлтэ дэбжэлтын алхамууд» гэжэ нэрлэгдэнхэй. Эндэ табигдаһан номууд, фото-зурагууд, диаграммануд юһэдэхи табан жэлэй туршада Таджикистанай ажалшадай баян дэлгэр байдалайнь али тухай ехээр ургаһан тухайда хөөрэнэ.

Эдэ материалнууд юһэдэхи табан жэлэй турша соо манай ороной туйлаһан илалта амжалтануудые, партиин XXV съездэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проектые тайлбарилан ойлгуулха хүдэлмэридэнь партийна ба комсомолой эдэбхитэдтэ, «Знание» бүлгэмэй лекторнүүдтэ туһалха болоно.

АШХАБАД. Республикын городууд болон районуудта ниитэ политическэ уншалганууд эхилбэ. Республикын профсоюзна эмхиин эдэбхитэд, «Знание» бүлгэмэй гэшүүд юһэдэхи табан жэлэй турша соо совет арадай туйлаһан амжалтанууд тухай хөөрэнэ, КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1975 оной) Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй ажалшадые танилсуулна, партиин XXV съездэ зорюулжа КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан проектые тайлбарилан ойлгуулна.

ТАЛЛИН. Эстониин далайн пароходствын эгээн «залуу» судна — «Иван Покровский» гэжэ теплоход түрүүшын тамаралгаһаа портдоо бусажа ерэбэ. КПСС-эй XXV съездэ зорюулагдаһан энэ рейсэнь болзорһоо урид дүүргэгдээ.

КПСС-эй XXV съездэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан проектын тунхаглагдаха үеэр энэ судна тамаралгада ябаһан юм. Дурсагдагша документ морягуудай дунда ехэ урма зориг үүсхээ. Судныи экипаж арбадахи табан жэлэй бүхы рейснүүдые габшагайгаар үнгэргэхэ гэжэ коммунистнуудай үүсхэлээр шиидхэнхэй.

«СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд» тухай КПСС-эй ЦК-гай проект тушаа хөөрэлдөөнүүд, зүбшэн хэлсэлгэ мүнөө пароходствын суднанууд дээрэ боложо байна.

ПЕНЗЭ. Партиин областной комитедэй пропагандистнуудай бүлэгүүд областиин районуудта гараа. Дүршэлтэй лекторнүүд, дээдэ һургуулинуудай ба техникумүүдэй багшанар колхозууд болон совхозуудта, предприятинууд ба барилганууд дээрэ ошоод, партиин XXV съездэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан проект тухай лекцинүүдые уншана, арбадахи табан жэлдэ партиин шиидхэхэ зорилгонуудые олониитэдэ тайлбарилан ойлгуулха политическэ хүдэлмэридэнь нютагай партийна организацинуудта туһалжа байна.

(ТАСС).

БҮХЫ һАЙН һАЙХАН ЮУМЫЕ ҮХИБҮҮДТЭ ЗОРЮУЛХА

МОСКВА. (ТАСС). Ороной олохон республикануудтахи һургуулинуудай ба техническэ мэргэжэл олгохо училищинуудай багшанар, соёлой болон искусствын ажал ябуулагшад, министерствэнүүдэй ба албан зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд январиин 6-да нииcлэл хотодо суглараһан байна. һайн һайханда дуратайгаар хүмүүжүүлгын асуудалнуудые шэнжэлдэг СССР-эй Педагогикын эрдэмэй академиин президиумэй дэргэдэхи научна соведэй VI сессиин хүдэлмэри эндэ эхилээ. Энэш хүдөөгэй һургуулинуудта, техническэ мэргэжэл олгодог училищинуудта үхибүүд ба залуушуулые һайн һайханда дуратайгаар хүмүүжүүлгын асуудалда зорюулагдана.

— Залуу үетэниие тэгшэ бэрхээр һурган хүмүүжүүлхэ гэжэ оролдохо, коммунис мэдэрэл ба гурим заншал эдээндэ нэбтэрүүлхэ, буржуазна үзэл сургалда эбсэшэгүй байхаар хүмүүжүүлхэ асуудалнууд арадай гэгээрэлэй бүхы хүдэлмэриин гол анхаралда байдаг, — гэжэ СССР-эй Педагогикын эрдэмэй академиин вице-президент А. Т. Хрипкова сесси нээхэдээ хэлээ. — һайн һайханда дуратайгаар хүмүүжүүлгэ хүнэй хүгжэлтэдэ ехэ үүргэ дүүргэдэг байна. Залуу үетэниие хүмүүжүүлгын энэ талада гансашье һургуули, бүлэ, комсомол бэшэ, мүн урган мэргэжэлтэ интеллигенциин холбоонуудай анхарал ехээр хандуулха ябадалдань бүхы аргаар туһа хүргэхэ ёһотойбди гэбэ.

Соведэй түрүүлэгшэ, СССР-эй Педагогикын эрдэмэй академиин гэшүүн-корреспондент, Социалис Ажалай Герой С. А. Герасимов гол элидхэл хээ.

НИИСЛЭЛ ХОТОДО НААДАХА ЗОЛДО ХҮРТЭБЭ

МОСКВА. (ТАСС). Агитационно-уран һайханай бригадануудай — техническэ мэргэжэл олгодог училищинуудай уран бэлигтэнэй коллективүүдэй Бүхэроссиин III харалгын лауреадуудай тоосоото концертнүүд январиин 6-да нииcлэл хотодо эхилээ.

Түгэсхэлэй харалгын урдатээ Ажалшадай уран һайханай бүхэсоюзна фестивалиин түрүүшын турай угтамжа болгогдожо Кисловодскдо, Липецкдэ, Куйбышевта зональна харалганууд үнгэргэгдэһэн байна.

Залуушуулай коллективүүдэй мүрысөөнэй һүүлэй шатада арбан эрхимэй эрхимүүд оронхой. Липецкын, Кемеровэн, Шэтын, Томскын, Челябинска областиин агитбригаданууд КПСС-эй XXV съездые угтуулан бэлдэһэн, Эхэ орондоо, ажалша хүндэ зорюулһан программануудаа Москвада харуулхань. Тэрэшэлэн Пензиин ба Куйбышевай агиттеатрнууд, мүн бусад коллективүүд нииcлэл хотын сценэ дээрэ наадаха ехэ зол хубида хүртөө. Москвагай профтехучилищинуудай һурагшадай дуу ба хатарай ансамблиин уранаар уншагшад тоосоото концертнүүдтэ хабаадаха юм.

Харалга дүрбэн үдэрэй турша соо үргэлжэлхэ.

Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ЗОХЕОЛНУУД СЛОВАК ХЭЛЭН ДЭЭРЭ ХЭБЛЭГДЭБЭ

БРАТИСЛАВА. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Леонид Ильич Брежневэй 1972—1974 онуудай турша соо хэлэһэн үгэнүүдэй ба статьянуудай гурбадахи том словак хэлэн дээрэ олоор хэблэгдэн гараба.

Нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэнүүдэй ба статьянуудай ээлжээтэ согсолбори марксистско-ленинскэ теориие, КПСС-эй политикые гүнзэгыгөөр шудалха хэрэгтэнь республикын коммунистнуудта, бүхы ажалшадта ехэ туһа хүргэхэ байха гэжэ согсолбориин орошол дотор хэлэгдэнэ.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР И. П. ЧЕПУРИНИИЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Үнгэтэ металлургиин министерствын предприятинуудта удаан саг соо аша үрэтэйгөөр хүдэлһыень хараадаа абажа, 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай директор нүхэр Чепурин Иван Петровичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1976 оной январиин 7.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Г. Н. АТУТОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын партийна, совет органуудта удаан саг соо амжалтатайгаар хүдэлһыень хараадаа абажа, 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын министерствын кадрнуудые бүридхэхэ ба бэлэдхэхэ таһагай начальник нүхэр Атутов Георгий Николаевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1976 оной январиин 8.

ПАРТИИН ТҮСЭБ — арадай хэрэг

ПАРТИИН XXV СЪЕЗДДЭ ЗОРЮУЛЖА КПСС-эй ЦК-гай ГАРГАҺАН, «СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ 1976—1980 онуудта ХҮГЖӨӨХЭ ГОЛ ШЭГЛЭЛНҮҮДЭЙ» ПРӨЕКТЫЕ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭЛГЭ

ҺУРГУУЛИ ТУШАА ОРОЛДОЛГО

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд соошье, КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй баталһан «Залуушуулай бүгэдэ ниитын һуралсалда оролгые түгэсхэхэ ба юрэнхы эрдэмэй һургуулиие саашадань хүгжөөхэ тухай» (1972 он), «Хүдөөгэй бүгэдэ ниитын һургуулиин хүдэлмэриин арга боломжые саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» (1973 он) гэхэ мэтэ тогтоолнууд соошье һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие эрид һайжаруулха, һургуулиин һуралсалай үндэһые бэхижүүлхэ талаар тодорхой зорилгонууд табигдаһан байгаа. Харин һаяхан түнхаглагдаһан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай проект соошье арадай гэгээрэлэй, юрэнхы эрдэмэй һургуулиин хүдэлмэриие һайжаруулха тушаа баһал хэлэгдэһэн байна бшуу.

Һургуули тушаа асуудалда манай аймагта яһала ехэ анхарал хандуулагдадаг байна. 1973, 1974 онуудта КПСС-эй райкомой пленум дээрэ һургуули тушаа асуудал табигдадаг байгаа. Гадна ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй сесси дээрэ нэгэтэ бэшэ тус асуудал табигдажа, тодорхой тогтоолнууд баталагдадаг.

Манай аймагай багшанар партийна организацинуудай хүтэлбэри доро, үргэн ниитын болон ажахын эмхинүүдэй зүгһөө дэмжэлгэтэйгээр залуушуулай бүгэдэ ниитын дунда һуралсалда оролгын зорилгые хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ талаар эршэмтэйгээр хүдэлжэ байдаг. Һүүлэй хоёр жэл соо илангаяа ехэ юумэн хэгдээ гэжэ тэмдэглэхээр. Эдэ жэлнүүдтэ һургуулинуудай партийна организаци ургаа. 19 багшанар болон хүмүүжүүлэгшэд КПСС-эй зэргэдэ абтаһан байна.

Партиин шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ коммунистнар түрүү зэргэдэ ябадаг гэжэ мэдээжэ. Аймагай һургуулинуудта хүдэлдэг 400 гаран багшанар болон хүмүүжүүлэгшэд партиин табиһан зорилгые бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байна. Энээндэнь совхозууд, леспромхозууд, бусад эмхизургаанууд материальна туһаламжа үзүүлдэг гээшэ. Юһэдэхи табан жэлэй үедэ аймагай һургуулиин материальна үндэһые һайжаруулха, шэнэ һургуули бариха талаар ехэ юумэн хэгдээ. Жэшээнь, совхозуудай болон леспромхозуудай үгэһэн, аймагай капитальна һомололгын мүнгэ хэрэглэжэ, хамта дээрээ 2288 һууритай һургуулиин типовой дүрбэн байшан баригдаа. Гадна һургуулинуудта 26 классна таһалгатай 6 залгалта хэгдээ. Һургуули шадарай 5 интернат баригдаа. Гурбан столово, спортивна хоёр зал ашаглалгада үгтөө.

Иимэ ехэ барилгын хэгдэһэнэй ашаар аймаг соо хоёр ээлжээндэ ном зааха ушар юрэнхы дээрээ болюулагдаа. Имагтал үнгэрһэн жэлдэ совхозууд болон леспромхозууд һургуулиин кабинет һайжаруулха хэрэгтэ 10 мянган түхэриг гаргашалаа. Механизаторнуудые, шофёрнуудые бэлдэхын түлэ хэрэгтэй техникэ, зэр зэмсэг абтаһан байна.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ эрхимээр бэлдэхын түлөө, дунда һуралсалай түсэб бэелүүлхын түлөө автономито республиканууудай, областьнуудай, районуудай болон хотонуудай хоорондо дэлгэрһэн Бүхэроссин социалис мүрысөөнэй дүнгөөр Россин Федерациин Гэгээрэлэй министерствын болон профсоюзай республиканска комитедэй Президиумэй зүгһөө манай аймагта нэгэдэхи һуури ээлһэндэнь дамжуулгын Улаан туг, мүнгэн шан үгтөө һэн. Юһэдэхи табан жэл соо республика дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ манай аймаг хоёр удаа илажа гараа.

Бүгэдэ ниитын дунда һуралсалда оролгын түсэбые бэелүүлхэ хэрэгтэ 8 класс дүүргэгшэдые саашань һургаха гээшэ ехэ удха шанартай байна. Хэрбээ 1974 ондо 615 хүн 8 класс дүүргэһэн һаа, тэдэнэй 506-ниинь юһэдэхи класста һураһан байна. Бэшэниинь техникумүүдтэ гү, али үдэшын болон заочно һургуулида һуража гараа.

Зүгөөр энэ шухала зорилго бэелүүлхэ хэрэгтэ дутуу дунда юумэн манда үшөөл бии. 8 класс дүүргэгшэдые 9-дэхидэ һургаха тухай баталагдаһан арадай ажахын түсэбые Хэжэнгын, Хүртэйн дунда һургуулинууд дүүргээгүй. Мүн баһа Дээдэ-Хэжэнгын дунда һургуулиин байдал һанаа зоборитой байна. Тэндэ 8-ые дүүргэгшэдые 9-дэхи класста абаха түсэб баһал бэелүүлэгдээгүй.

Юрэнхы эрдэмэй дунда һуралсалай зорилгые амжалтатайгаар дүүргэхэ арга боломжын бии байһые Сулхарын дунда һургуулиин багшанарай коллективэй хүдэлмэриин дүнгүүд элиһэлжэ үгэнэ. 1973—1974 онуудай һуралсалай жэлдэ 8 класс дүүргэһэн 45 һурагшад бултадаа 9-дэхи класста орожо, 1975 ондо тэрэнээ амжалтатайгаар дүүргэжэ гараа.

Бүгэдэ ниитын дунда һуралсалые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула 8 жэлэй һуралсалай хуулиие хаа хаанагүй ямаршье хазагайралтагүйгөөр дүүргэхэ хэрэгтэй бшуу. Тэрэниие бэелүүлхын тулада манда бүхы арга боломжо бии. Тиимэ байһыень жэл бүриин ниитэ дүнгүүд гэршэлнэ. 1975—1976 онуудай һуралсалай жэлдэ аймагай һургуулинуудай 9-дэхи классуудта 519 хүн абтаа гэхэ гү, али нёдондо 8 класс дүүргэгшэдэй 84,4 процентнь болохо юм. 8,8 процентнь үдэшын болон заочно һургуулида, бусадынь тусхай дунда һургуулинуудта һурана.

Мүнөө үедэ дунда һургуули дүүргэгшэд хадаа ажабайдалда бэлэн байха ёһотой. Һургуулида хэгдэжэ байһан хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин удха энэ асуудалда зорюулагдаһан байха зэргэтэй. Юундэб гэхэдэ, дунда һургуули дүүргэгшэд мүнөө сагта бултадаа дээдэ һургуулида орожо шадахагүй байна бшуу. Эрдэмэй талаар дээдэ һургуулида һураха бэлэдхэлтэйшье һаань, бултыень абажархиха арга боломжо үгы ха юм. Тиимэһээ аймагай партийна организаци һургуули дүүргэгшэдтэ ямар нэгэн мэргэжэл олгохо асуудалда горитой анхарал хандуулна, саашадаашье хандуулжа байха гээшэ. Жэшээнь, КПСС-эй райкомой бюрогой тогтоолой ёһоор һургуули хоорондын һуралсалай комбинат бариха хэмжээ ябуулга тодорхойлогдоо һэн. Тэрэ комбинадта һургуулиин һурагшад тусхай бэлэдхэл гаража, хүдөө нютагуудта хэрэгтэй болохо мэргэжэл олохо болоно бшуу. Жэшээнь, тэндэ слесарьнуудые, модошо дархашуулые, машинаар үнеэ һааха мастернуудые, хониной ноохо түргөөр хайшалдаг хүнүүдые бэлдэжэ болохо юм. Тиимэ комбинадуудые бариха хэрэгтэ һурагшадшье, түрэлхидшье хабаадалсана. Гадна совхозууд болон леспромхозууд хубитаяа оруулна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ аймагай ажахынууд хабарай тарилгые, хуряалгын хүдэлмэриие эмхидхэхэдээ, механизаторнуудые ондоо тээһээ урихаяа болинхой.

1976 ондо Хэжэнгэ, Чисаана нютагуудта һургуули хоорондын һуралсалай комбинадууд ашаглалгада үгтэхэ ёһотой. Тиихэдэнь мүнөө сагай эрилтэдэ зохихоор мэргэжэлтэд тусхай түсэбэй ёһоор бэлдэгдэдэг болохо юм. Хараалагдаһан түсэбэй ёһоор, ерэхэ жэлдэ һурагшадай ажалай болон амаралтын лагерьнууд баригдажа, үйлэдбэриин тусхай участогуудтэдээндэ даалгагдаха.

Мүнөө үедэ аймагай һургуулинуудта 570 хүн механизаторай мэргэжэл шудалжа байнхай. Тэдэнэй 332-ынь трактористнар, 238-ниинь автомашинын жолоодогшод болохо юм. Тиигэжэ ерээдүй сагта аймагаймнай механизаторнуудай тоо олошорхо болоно.

Түрэл Коммунис партиингаа холын хараата түсэбтэй зохилдуулан, бии байһан дутуу дундануудаа усадхан, аймаг доторoо дунда һуралсалай шанарые улам һайжаруулжа, эдир залуу үетэниие ажабайдалда гаргахадаа, эрхим һайн бэлэдхэлтэй болгоод табиха ёһотой болонобди. Юундэб гэхэдэ, ажалай шанар һайжаруулха, ашаг үрыень дээшэлүүлхэ гээшые хамаг юумэнэй амжалтын түлхюур гэжэ бидэ ойлгохо ёһотой болонобди. Тиимэһээ КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахаһаа гадна, алад саашань хаража, арбадахи табан жэлэй түсэбые эрхимээр бэелүүлхын тула юу хэхэ ёһотойбибди гэһэн зорилго бидэнэй үмэнэ табигдана бшуу. Тэрэ зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула аймагай партийна организаци багшанарай болон ниитын эмхинүүдэй эршэ хүсые элсүүлхэ гэжэ оролдохо болоно, оролдоноше.

Р. БАЯРТУЕВ,
КПСС-эй Хэжэнгын райкомой нэгэдэхи секретарь.

КОММУНИСТ ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

1960 он Леонид Григорьевич Колмаковой ажабайдалда онсо һуури эзэлдэг. Юуб гэбэл, тиихэдэ Леонид Григорьевич КПСС-эй гэшүүн болоо һэн. Хүшэр хүндэ ушар хаана тохёолдоноб, тэндэл коммунист байха зэргэтэй, ажал хүдэлмэреэрээ коммунис нэрэеэ баталха ёһотой гэһэн үгэнүүдые тэрэ сэдьхэл зүрхэмнөө бүхөөр хадуужа абаа бэлэй.

Тэрэ гэһээр 15 жэл үнгэрһэбэ. Энэ хугасаа соо Леонид Григорьевич совхозой тухайгаа хөөрэхэ дурагүй гэжэ ойлгогдобо, гэбэшье совхозой ажабайдал, механизаторнууд оньһон техникэ тухай хөөрэлдөөнэй захалхада, дуугай һуубагүй. Тиихэдээ ямаршье асуудалаар энэ хүн өөрын һанамжатай, ажаглалтатай гэжэ мэдэгдээ.

— Мүнөө ажаллахада хүнгэншье, һонирхолтойшье болоо, — гэжэ тэрэ хөөрэнэ. — Совхоздомнай техник олон болоо. Жэшээнь, мүнөө совхозой нэгэ отделениин комбайнууд урданай томохон колхозойхиһоо олон болоһон байна. Совхозоймнай комбайнернууд таряа хуряалгын үедэ бүлэг болон хүдэлнэ. Иимэ аргаар хүдэлхэдэ, ажалай эмхидхэл һайн байдаг, мүн заһабарилагшадташье һайн. Гэбэшье, нэгэл дутагдал бии. Жэшээнь, комбайнернууд Зырянский таряалан дээрэ хүдэлнэ. Теэд зариманиинь амархаяа Нестерово ошодог. Үглөөгүүр машина хүлеэжэ, ажалдаа ерэтэрынь ехэ саг миинтэ хосорно. Нэгэ полиһоо нүгөөдэдэ ошохын тула баһал ехэ саг гээгдэнэ. Тиимэһээ совхоздо комбайнернуудай 2 звено эмхидхэбэл, ажалнай урагшатай, бүтээсэ ехэтэй байха һэн.

ЭДЭБХИТЭЙ МЕХАНИЗАТОР

үйлэдбэриин түрүү зэргэдэ хододоо ябана. Үгэ дуугаар хомор энэ нүхэр, өөрынгөө хэдэг ажалые тон һайнаар мэдэхэ болонхой.

— 1975 оной хабарай тарилга, таряа хуряалга совхоздомнай эмхитэй һайнаар үнгэрөө һэн, — гэжэ «Зырянский» совхозой главна инженер М. А. Спиридонов хөөрэнэ. — Таряа хуряалгаяа бидэнэр аймаг соогоо түрүүлэн дүүргээ һэмди. Энэ шухала хүдэлмэриин һайнаар үнгэрһэндэ техникэ заһабарилагшадай хубита бии. Заһабарилагшад саг болзортоо полидо хүрэжэ ерээд, комбайнай эбдэрһэн оньһыень дары заһабарилдаг байгаа. Тиимэһээ энэ халуун хаһада комбайнуудай һаатаха ушар тон үсөөн байдаг һэн. Энэ тон харюусалгатай үедэ газоэлектро-гагнууршан Л. Г. Колмаков комбайнернуудта ехэ туһа нэмэри хүргэһэн байна. Заримдаа энэ нүхэр сүүдхэдээ 10—12 час хүдэлдэг һэн.

— Колмаковой гагнаһан деталь найдамтай һайн байдаг, — гэжэ механизаторнууд главна инженерые дэмжэнэ. — Тэрэнь эбдэрбэ гэжэ байгаагүй.

Леонид Григорьевичтой бидэнэр гаражай кочегарка соо уулзабабди. Механизаторнууд сүлөө сагтаа эндэ сугларжа тамхилдаг, һониноо хөөрэлдэдэг юм. Мүн лэ эндэ тэдэнэр даабари абадаг, хүдэлмэриингөө дүнгүүдые согсолдог гуримтай.

Леонид Григорьевич өөр

Үе үе болоод лэ Л. Г. Колмаков ажал хэрэгээрээ совхозой фермэнүүдээр ябадаг. Тиигэхэдээ фермэнүүдтэ болоһон хубилалта, һэлгэлтэнүүдые хаража, үнэн зүрхэнһөө баясана. Фермэнүүдтэ шэбхэ шабааһан оньһожоруулагдамал аргаар сэбэрлэгдэнэ. Һаалишад бар хүсөөрөө хэдэг ажалаа оньһон техникын ашаар бүтээнэ.

Теэд зарим газарта оньһон техникэдэ хайша хэрэгээр хандаһан ушар дайралдадаг. Заримдаа шэбхэ гаргадаг транспортёр эбдэршэхэ, электромоторынь дүрэшэхэ. Үгы һаа ууралаар дулаасуулдаг түхеэрэлгэнь хүрэшэхэ. Энээнһээ боложо совхоз ехэхэн гарза хохидолдо орохо баатай болоно. Һаагдаһан һүнэй өөрын үнэ сэн дээшэлнэ. Эдэ бүгэдэ нүхэр Колмаковой һанаа сэдьхэлынь зобоожо, амар һуулгадаггүй.

— КПСС-эй XXIV съезд бүри һаяхан болоһон шэг гээр һанагдана. Теэд үнгэрһэн хугасаа соо манай ажабайдалда ямар ехэ хубилалтанууд болоо гэээшэб? — гэжэ Леонид Григорьевич хөөрэжэ үргэлжэлнэ. — Айл бүхэндэ шахуу телевизор, холодильник, хубсаһа угаагша машина, мотоцикл бии. Зарим айлнууд автомашинатай абаһан байха. Өөрөө «Запорожец» машинатай болоо. Ажалдаа хүн бүхэнэй үнэн сэхээр, харюусалга ехэтэй гээр хандадаг байгаа һаа, ажабайдалнай бүри һайжаржа, бүри баян дэлгэр болохо һэн.

Һаяхан «Зырянский» совхозой механизаторнууд шэнэ үүсхэл гаргажа, аймагай механизаторнуудай дунда 1976 оной хабарай тарилгада бүхы оньһон техникэеэ түгэс бэлэн байлгаха гэһэн социалис мүрысөөндэ оролсоо. «КПСС-эй XXV съездын нээгдэтэр бүхы техникынгээ 80 процентые заһабарилжа дүүргэхэ» гээд, энэ совхозой механизаторнуудай ууга соо хэлэгдэнэ. Энэ хамта түрэл партиингаа съездэдэ совхозой механизаторнуудай эрхим бэлэгынь болоно бшуу.

Коммунист Л. Г. Колмаков ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг юм. Энэ нүхэр аймагай партийна XXIII конференцидэ хабаадаа һэн.

П. ГРИГОРЬЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: гагнууршан Л. Г. Колмаков.

Авторай фото.

Прибайкалиин аймаг.

ЭРШЭТЭ АЖАЛАЙ ДОЛГИН

Улаан-Үдэ хотын «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордено «Электромашина» заводто партиин XXV съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ, предприятиин хүдэлмэришэн бүхэн энэ хүдэлөөндэ хабаадалсана. Мүрысөөндэ заводой электромеханическа цехэй коллектив эрхимлэжэ ябана. Тус цехтэ бүтээгдэдэг бүхы продукциин 99 процентнь Гүрэнэй эрхим шанарай тэмдэгтэ хүртэһэн байна. «Электромашина» заводой эмблемэтэй элдэб машинанuудые манай оронойхизаар, область бүхэндэ, хилын саанахи хэдэн гүрэндэ хаража болоно.

Тус предприятиин коллектив үнгэрэгшэ жэлэй июль һарада продукци үйлэдбэрилхэ юһэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые дүүргэһэн байгаа. Заводой хэдэн зуугаад хүдэлмэришэн табан жэлэйнгээ даабариие болзорһоонь урид дүүргэһэн юм. Тэдэнэй тоодо Ю. М. Золотарев, В. С. Ненашев, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Г. А. Галушевская болон бусад оролсоно.

Галина Камалтыновна Борисюгэй хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөнэй эхи табиһан байгаа. «Арбадахи табан жэлэй түрүүшын оной түрүүшын хоёр һарын үйлэдбэриин даабариие февралиин 18 болотор дүргэхэ» гээд тус бригадын социалис уялганууд соо хэлэгдэнэ. Мүн тиихэдэ «КПСС-эй XXV съездын нэрэмжэтэ бригада» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэнэ.

Тус бригадын гэшүүд абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Хүдэлмэришэн бүхэн халаанай даабариие үлүүлэн дүүргэнэ, ажалай бүтээсые урданайхиһаа нилээд дээшэлүүлжэ шадаа. «Социалис мүрысөөндэ илагша», «Юһэдэхи табан жэлэй ударник» гэһэн тэмдэгүүдээр бригадын олохон гэшүүд шагнагдаһан байна.

В. БАЛЬЖАНОВ.

Улаан-Үдын «Электромашина» заводой кран бүтээдэг цехэй 4-дэхи разрядай фрезеровщик, коммунис ажалай ударник Николай Иванович Чернышев халаанайнгаа нормо 110—120 процентээр дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Николай Чернышев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ШЭНЭ ХҮСЭТЭЙГӨӨР

Түрэл партиингаа ээлжээтэ съездын хүндэлэлэй ажалай вахтада эдэбхитэйгээр жагсаһан республикымнай түлишын промышленностиин предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы онинс ажалай ехэ амжалтатайгаар үдэшэбэ. Тус һалбариин предприятинуудта социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ, үйлэдбэриин һайн урэ дүнгүүд туйлагдаһан байна.

Юһэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые бүхы талаарнь үнгэрэгшэ жэлэй октябрь һарада дүүргэһэн байгаа. Табан жэлэй туршада продукци худалдалга 78 процентээр дээшэлээ. Үнгэрэгшэ табан жэлэй хугасаада түлишын промышленностиин нэгэ предприятинууд, үйлэдбэриин участогууд республикын 7 аймагта нээгдэһэн юм.

Энэ һалбариин предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы ондо продукци үйлэдбэрилхэ, тэрэниие худалдаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбтэ даабаряа болзорһоонь хахад һараар урид дүүргэһэн байха юм. Хамтадаа 2,4 миллион түхэригэй продукци табан жэлэй түсэбһөө үлүү худалдагдаа. Тиихэдэ 12 мянган кубометр барилгын модон, 27 мянган кубометр хюрөөдэмэл материал мүн лэ табан жэлэй даабариһаа үлүү бэлэдхэгдэһэн байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ туйлаһан амжалтаараа урмашаһан республикымнай түлишын промышленностиин предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд шэнэ жэлдэ шэнэ хүсэтэйгөөр ажаллажа эхилбэ. КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын тула тэдэнэр бүхы арга боломжонуудаа хэрэглэн ажаллана.

Манай корр.

Анхарагты: һонин дүй дүршэл

МОДОНОЙ ХОЛТОҺООР ҮТЭГЖҮҮЛГЭ ХЭНЭ

Костромагай хүдөө ажахын туршалгын станцида хоёр жэл соо хэгдэһэн туршалгын дүнгүүд согсологдобо. Хартаабхын талмайда нютагай үтэгжүүлгэ болгон набшаһата модоной үйрүүлэн бутаруулагдаһан холтоһо хэрэглэхэ асуудалые эрдэмтэд шэнжэлһэн байгаа.

Холтоһон юрэ бусаар Костромагай мэргэжэлтэдэй үзэмжэдэ табигдаһан байха юм. Россин Хара бэшэ хүрьһэтэ зоны газар дайда дээрэ фанерын 20 шахуу ехэ комбинат хүдэлдэг. Үдэр бүхэндэ эдэнэр хэдэн арбаад мянган кубометр хуһа дабхарлан няагдаагүй фанерэ болгон, болбосоруулдаг байна. Тиихэдэ шулагдажа хаягдаһан холтоһон бүхы модоной 10 хубинь болодог.

Мүнөө модоной холтоһо хатаалгын түхеэрэлгэнүүд соо түлидэг байна. Һалар мазут болон газ предприятинуудай түлишэ болохо юм. Тиихэдэнь холтоһые яалтай гээшэб? Ушарынь юуб гэхэдэ, гансал Костромагай фанерын комбинадта жэл соо 18 мянган кубометр холтоһон сугларха байна. Энэмнай хада гүбээ гээшэл!

Модоной холтоһо шадамар һайнаар хэрэглэхэ гэһэн уралан нарижуулгын эрхим һайн дурадхал оруулха конкурс комбинадай хүтэлбэрилэгшэд соносхоо һэн. Ахамад технолог Надежда Попова энэ конкурсдо илаба. Үйрүүлэн бутаруулагдаһан модоной холтоһоор үтэгжүүлгэ хэхэ тухай литературада хэлэгдэһэн баримтатай танилсаһан байгаа. Сэхыень хэлэхэдэ, шэлбэһэтэ мододой холтоһон тухай тэндэ хэлэгдэһэн юм.

Зундаа гладиолусуудай ургадаг байһан комбинадай оршондохи сэсэглиг Надеждa Поповагай «туршалга хэдэг поли» болоһон байгаа. Энэ сэсэглигые хэдэн хуби болгожо хубааба. Ондо ондоо хэмжээнэй бутаруулагдаһан холтоһо эдэнэй туд бүхэндэ адхаһан байгаа. Дүрбэлжэн метр бүхэндэ 3 килограмм холтоһо адхаһан газарһаань сэсэгүүд эгээл һайнаар ургаба.

Иимэ урэ дүнгүүдые абахадаа, ахамад технолог туһаламжа эрижэ, Костромагай хүдөө ажахын туршалгын станциин эрдэмтэдтэ хандаа һэн. Хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат Сергей Семёнов эрдэм ухаанда наринаар үндэһэлэн, энэ туршалгыень үргэлжэлүүлбэ. Хоёр жэл соо хэгдэһэн туршалгануудай дүнгүүд яһала һайн байгаа. Гектар бүхэндэ 30 тонно холтоһоной үтэгжүүлгэ болгон оруулагдаһан газарһаа хоёр жэл соо дунда зэргээр хартаабхын ургаса 25 процентээр дээшэлһэн байха юм. Азодой ба фосфорой үтэгжүүлгэнүүдтэй холижо холтоһо адхаһан газарһаа хартаабхын ургаса гектарай 260 центнертэ хүрэбэ (шалгалтын поли дээрэһээ гектарай 150 центнер абтаһан байна). Хартаабха крахмал болон бусад үнэтэ зүйлнүүдээр элбэг баян болоһон байгаа. Хоёр-гурбан миллиметр болотор бутаруулагдаһан набшаһата модоной холтоһон яһала һайн үтэгжүүлгэ боложо шадаха байна гэжэ элирүүлэгдээ.

Модоной холтоһоор юу хэхэ байһанаа Костромагай фанерын комбинадта һайн ойлгодог болонхой. Холтоһо үйрүүлэн бутаруулжа, тэрээндэ минеральна элдэб дабһа нэмэхэ шэнэ үйлэдбэри комбинадта бии болгогдохо байна. Жэл соо эндэ үйлэдбэрилэн гаргагдажа, хартаабхын талмайда оруулагдаһан продукциһаа 5 мянган тонно эрхим шанартай хартаабха абтахаар хараалагдана.

В. ПАШИН,
ТАСС-ай корр.

Кострома.

Юһэдэхи табан жэлэй даабариие Москва хотын ноохо ээрэдэг фабрикын коллектив болзорһоонь урид дүүргээ һэн. Энэ хэрэгтэ коммунистнууд болон комсомолшуудай хубита ехэ. Тэдэнэр мүнөө КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхи үүсхэл гаргана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: мастерай туһалагша Л. П. Писарева (баруун гарһаа гурбадахи) цехэй түрүү хүдэлмэрилэгшэдтэй ноохон утаһанай шанар һайжаруулха тухай асуудал зүбшэн хэлсэжэ байна.

ТАСС-ай фотохроника.

СОВЕТ ОРОН — ШЭНЭ ҺОНИН

ТҮРҮҮШЫН ОВОЩ

КУЛЯБ. (Таджигай ССР). (ТАСС-ай корр. Д. Ашуров). Овощ ургуулдаг Назаровай нэрэмжэтэ тусхай шэглэлтэй совхозой таряашад морхооб хуряажа эхилбэ. Намар таригдаһан морхооб январь һарын эхеэр эдеэшэһэн байгаа.

10 гаран тонно иимэ продукци худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудта эльгээгдэбэ. Мангир, укроп, хурьган шэхэ суглуулжа эхилээ.

Назаровай нэрэмжэтэ совхоз Кулябска областьдо бүхы овощой гурбанай нэгэ хубиие тушаадаг байна.

ЗАҺАБАРИЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИ ХАХАДЛАА

БАРНАУЛ. (ТАСС-ай корр. Н. Карасев). Найма мянган трактор заһабарилагдажа, бэлэн болгогдобо. Алтайн механизаторнууд үбэлэй турша соо заһабарилагдаха ёһотой гэнжэтэ, моортэ бүхы тракторнуудай хахад хубиинень тарилгада бэлдээд байна. Бүхы сеялкэнүүд, культиваторнууд, хабарай тарилгын ба газар элдүүрилэн ашагладаг бусад машинанууд заһабарилагдаа. Ороо һо хуряадаг комбайнуудай гурбанай нэгэ хубинь гэхэ гү, али долоо мянга гаран машина заһабариһаа гаргагдаһан байна.

Хизаарта тракторнуудые заһабарилга болзорһоонь урид — мартын хоёрдохи хахадта дүүргэгдэхээр хараалагдана.

ФЕРГАНАДА ТҮРҮҮШЫН...

ЛЕНИНСКЭ. (Андижанска областЬ). (ТАСС-ай корр. М. Рахимов). Ферганагай голдо түрүүшын Асакинска сөөрэм тогтоогдожо эхилбэ. Эндэ суглуулагдаһан уһые ургамалнуудай хойноһоо харууһалгын үедэ насосоор бүлэжэ, таряалангуудые уһалха байна. Харин үбэлдөө Шахрихансай гэжэ голһоо энэ сөөрэм уһаар дүүргэгдэхэ юм. 800 метр утатай, 38 метр үндэртэй сөөрэм хаалта соо 10 миллион кубометр уһан тогтоогдохо. Сөөрэм тогтоохо хүдэлмэреэ барилгашад энэ жэлэй һүүл багта дүүргэхые шиидэнхэй.

ДЭЛХЭЙН УРГАМАЛНУУДАЙ ҮРЭҺЭНЭЙ «БАНК»

КРАСНОДАР. (ТАСС-ай корр. В. Калишевский). Дэлхэйн ургамалнуудай үрэһэ хүрэнгэ хадагалжа байдаг эмхиин хүдэлмэрилэгшэд шэнэ байра толлобо. Кавказска районой Ботаника гэжэ тосхондо баригдаһан өөрсэ шухаг барилга ургамалнуудые шэнжэлдэг бүхэсоюзна институдай Кубаниин туршалгын станциин эрдэмтэдтэ баярай оршон байдалда дамжуулагдаа.

«Үрэһэ хүрэнгын национальна банк» хүнэй гараар тогтоогдоһон сагай уларилтай 24 камератай юм. Бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы ургамалнуудай 400 мянган түхэлэй үрэһэ хүрэнгэ эндэ 50 жэл соо хадагалагдажа байхаар хараалагдана.

ХИБИНЫН ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУРХИ «ХИЛЭЭМЭН»

МУРМАНСК. (ТАСС-ай корр.). «Апатит» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй коллектив жэлэй эхинһээ хойшо түсэбһөө гадуур түрүүшын мянган тонно апатидай холисо үйлэдбэрилэн абаһан байна. Түсэбтэ арбадахи табан жэлэй эхинһээ хойшо илангаяа үндэр бүтээсэтэ ажалай бурьялжа байһан «Центральный» гэжэ үндэр хададахи уурхайда абтаһан рудагаар энээнэй ехэнхи хуби үйлэдбэрилэгдээ. «Урожэтэ шулуу» малтан абадаг бүхы экскаваторнуудай экипажнууд халаанайнгаа даабариие үлүүлэн дүүргэнэ.

Түсэбһөө гадуурхи концентрат Воскресенский, Новомосковско ба ороной бусад хотонуудай химическэ комбинадуудта эльгээгдэбэ.

ОРОШОД ҺУРАНА

НОРИЛЬСК. (ТАСС-ай корр. Р. Трусов). Холын хойто зүгэй хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлгын институдай дэргэдэ нээгдэһэн орошодой мэргэжэлые дээшэлүүлхэ һургуулида түрүүшын хэшээл эхилбэ. Ороной хойто районуудай — Мурманска областьһоо Камчатка хүрэтэрхи үргэн нэлэнхы зоной — совхозуудай зуу гаран хүтэлбэрилэгшэ, зоотехник, ветврач, механизатор эндэ һурахаяа ерээ. Орошодой ехэ ажахынуудай эмхидхэгдэхээр хараалагдаһан Байгал-Амарай түмэр замай баригдаһан районуудһаа мэргэжэлтэд иишэ ерэһэн байна.

Эндэ һураһан хүнүүд орошо үсхэбэрилгын шэнэ түйлалтануудтай, түрүү дүй дүршэлтэй танилсаха юм. Тэрээнһээ гадна, туршалгын ажахыда хүрэжэ, «Буран» гэдэг мотонарт жолоодожо, «Гроза» гэжэ бишыхан рациар хүдэлжэ һураха байна.

ФАБРИКЫН ТҮРҮҮШЫН ПРОДУКЦИ

КОМРАТ (Молдавиин ССР). (ТАСС-ай корр Н. Ружина). Республикын урда хубидахи энэ хотодо баригдаһан фабрика национальна угалза хээтэй ноохон хибэсүүдые нэхэн гаргажа эхилбэ.

Энэ жэлдэ предприяти 100 мянга гаран дүрбэлжэн метр хибэс нэхэхэ юм.

ХАРА НУУРАЙ ДЭРГЭДЭ ДЕСАНТ БУУЛГАГДАА

ШЭТЭ. (ТАСС-ай корр. Л. Фадеев)). Дагуурай талада ерэһэн барилгын десантын геодезистнүүд Хара нуурай энергетигүүдэй ерээдүйн тосхоной һуури табижа эхилбэ. Шулуу нүүрһэнэй ехэ разрез эндэ бии. 1.200 мянган киловатт хүсэтэй Хара нуурай ГРЭС-эй барилга эндэ эхилбэ. Дагуурай ашагта малтамал шанаржуулан абадаг промышленна районие электрын элшэ хүсөөр тэрэ хангаха байна.

ЯХАД УРАН ЗОХЕОЛШЫН 70 ЖЭЛЭЙ ОЙ

ЯКУТСК. (ТАСС-ай корр.). Яхадай арадай уран зохёолшо Н. Е. Мординовай түрэһөөр 70 жэлэй, литературна ажал ябуулгынь 50 жэлэй ойе автономито республикын олонниитэ үргэнөөр тэмдэглэнэ. Библиотекэнүүд соо выставкэнууд нээгдэнхэй, уншалгын конференцинууд үнгэргэгдэнэ.

Олон номуудай автор Н. Е. Мординов Яхад оронһоо холо саагуур алдаршанхай юм. Тэрэнэй «Хабарай хаһа» гэһэн роман ороной арадай хэлэнүүд дээрэ хэблэгдэнхэй, социалис оронуудайшье хүн зондо үргэнөөр мэдээжэ болонхой.

ҺААЛИШАДНАЙ ЗОРИГЖОНГИ

КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозой һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд юһэдэхи табан жэлэй туршада эршэтэй һайнаар хүдэлжэ гараба. Тиигэжэ тэдэнэр ажалай эрхим амжалта туйлаа.

Юһэдэхи табан жэлэй туршада колхознай хамта дээрээ 59.200 центнер һү абажа, 46. 660 центнер гүрэндэ худалдаха түсэбтэй байһан юм. Габшагай бэрхээр ажаллаһанайнгаа ашаар ажахын һаалишад гүрэндэ һү тушааха табан жэлэйнгөө түсэбые 1975 оной июнь һарада, һү һааха даабаряа июль һарада бэелүүлһэн байна. 1971—1975 онуудай туршада хамтадаа 51.010 центнер һүн гүрэндэ тушаагдаба. Тиигэжэ манай ажахы 4.350 центнер һү түсэбһөө үлүү гүрэндэ худалдаба гээшэ.

Мүн тиихэдэ юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ һү абаха ба гүрэндэ тушааха түсэб баһал урагшатайгаар бэелүүлэгдэә. Һаалишаднай 1975 ондо һү һааха түсэбтэ даабаряа декабриин 1-дэ сүм дүүргэһэн байна. Тиихэдэ гүрэндэ һү тушааха түсэб декабриин 14-дэ дүүргэгдэә.

Энэ ехэ амжалта һаалишад, малшадаймнай аша габьяагаар, эршэтэй ажалаар туйлагдаа гээшэ. Мүн колхозой правлени, партком, мэргэжэлтэд һаалиин фермэнүүдтэхи ажалай эмхидхэл һайжаруулха, социалис мүрысөө урданайхиһаа үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ анхарал хандуулһан байгаа.

Һаалишадай олонхинь мал ажалда үни удаан хүдэлжэ, дүршэл шадабаритан болоһон хүнүүд юм. Арба гаран һаалишан «Мал ажалай мастер» гэһэн үндэр нэрэ зэргэтэй. Колхоздомнай хамтадаа 38 һаалишан хүдэлнэ. Тэдэнэй 21-ниинь хүбиингаа табан жэлэй түсэбые болзорһоонь холо урид дүүргэһэн байна.

Жэшээнь, Доодо-Калиновкын фермэдэ хүдэлдэг Ажалай Улаан Тугай орденто һаалишан Агафья Спиридоновна Кошелева хүбиингаа табан жэлэй түсэбые 1975 оной февраль һарада дүүргэжэ, арбадахи табан жэлэй түрүүшын оной түсэбые дүүргэжэ дүүлөө. Дээдэ-Һутайн фермын һаалишан Наталья Максимовна Сластина хүбиингаа табан жэлэй түсэбые үнгэрэгшэ оной февраль һарада дүүргэжэ, 300 гаран центнер һү түсэбһөө үлүү абаһан байна. Ажахын түрүү һаалишадай нэгэн Павлина Харламшевна Сучкова 1975 оной туршада үнеэн бүриһөө 2.480 гаран килограмм һү һаажа, аймаг доторо түрүү зэргэдэ гаранхай. Энэ нүхэр Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан юм. Һаалишад Ф. И. Иванова, А. И. Андреева болон бусад үнгэрэгшэ жэлдэ һү һааха түсэбөө баһал үлүүлээ.

Юһэдэхи табан жэлэй, мүн 1975 оной түсэбүүдые саг болзортонь бэелүүлжэ шадаһан колхозоймнай һаалишад түрэл партиингаа XXV съездые ажалай шэнэ бэлэгтэйгээр угтаха хүсэлэнтэй хүдэлнэ. Партиин XXV съездэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проекттэй һаалишад, фермэнүүдэй бүхы хүдэлмэрилэгшэд урматай баяртайгаар танилсажа, шэнэ жэлдэ шэнэ хүсэтэйгөөр хүдэлхөөр шиидэнхэй. Мүнөө 1976 оной түсэбтэ даабаринууд тодорхойлогдожо, фермэ, һаалишан бүхэн дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абана.

Б. САНЖИЕВ,
колхозой ахамад экономист.
Мухар-Шэбэрэй аймаг.

ТҮГЭСХЭХЫ ЖЭЛЭЙ ГАБШАГАЙ АЛХАМ

(Редакцида ерэһэн бэшэгүүдэй шэнжэлэл)

Юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэл түгэс амжалтатайгаар дүүрэбэ. Үнгэрэгшэ жэлэй һүүлшын һара соо манай газетын редакцида 353 бэшэг ороһон байна. Тэдэнние шэнжэлэн харахада, олонхинь республикын промышленна предприятинуудһаа, колхоз болон совхозуудһаа ерэһэн байха юм. Юһэдэхи табан жэлэй, тэрэ тоодо түгэсхэхы оной түсэбтэ даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэһэн тухай баясалантай мэдээсэлнүүд тон олоор редакцида орожо, газетын хуудаһануудта үдэр бүри толилогдожо байгаа.

Жэшээлэн хэлэбэл, республикымнай ниислэл Улаан-Үдэ хотын ТЭЦ-эй коллектив түгэсхэхы ондо 1 миллиард киловатт-час электрэ элшэ үйлэдбэрилжэ, урьһань үзэгдөөгүй ехэ ажалай амжалта туйлаһан байна. Энэ ушарта зорюулагдаһан баярай митинг тус коллективтэ болоо. Энэ митинг дээрэһээ манай штатнабэшэ корреспондент **П. Бурмакинай** хэһэн репортаж газетымнай нэгэдэхи хуудаһанда гаргагдаа һэн. Иимэрхүү жэшээнүүдые тоолохо болоо һаа, тон олон байха.

Республикын хүдэлмэришэн ангиин, хүдөөгэй малшад болон таряашадай юһэдэхи табан жэлэй туршада ехэ амжалтануудые туйлаһыень хараадаа абажа, газетымнай нэгэдэхи хуудаһанда «Табан жэлэй түрүүшүүл элидхэнэ» гэһэн тусхай гаршаг бии болгогдоо һэн. Үнгэрэгшэ һара соо дурсагдаһан гаршаг доро хэдэн корреспонденци толилогдобо. Яруунын аймагай «Коммунизм» колхозой ахалагша хонишон Ц-Д. Дагбаев үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада урагшатай һайнаар хүдэлжэ, жэлдээ 100 эхэ хонин бүриһөө 100-һаа дээшэ хурьга түлжүүлдэг байгаа. Отарынгаа хонишодой туйлаһан ехэ амжалтанууд тухай «Мүрысөөн үргэлжэлһөөр» гэһэн горитойхон корреспонденци соо нүхэр **Дагбаев** һонирхолтойгоор хөөрэбэ. Зэдын аймагай Ленинэй орденто Борьёогой совхозой суута һаалишан **Е. Грудинина,** Улаан-Үдын аймагай «Заветы Ильича» совхозой Гильбэрын һаалиин фермые даагша **Д. Раднаева** Яруунын аймагай «Комсомольский» совхозой директор **Н. Найданов** болон бусадай бэшэһэн корреспонденцинүүд «Табан жэлэй түрүүшүүл элидхэнэ» гэһэн гаршаг доро газетэдэ гаргагдаа. Тэдэнэр юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы ондо туйлаһан амжалтанууд тухайгаа дэлгэрэнгыгээр бэшэһэн байна.

Тиихэдэ юһэдэхи табан жэлэй дүнгүүдые согсолон тодорхойлхын тула «Съездһээ съезд хүрэтэр» гэһэн тусхай гаршаг бии болгогдоһон байгаа. Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой, Баргажанай леспромхозой коллективүүд табан жэлэй даабаринуудые бүхы талаарнь болзорһоонь холо урид дүүргэһэн юм. Тус коллективүүдэй туйлаһан амжалтануудта манай газетын тусхай хуудаһанууд зорюулагдаһан байна.

Һүүлэй үедэ, илангаяа юһэдэхи табан жэлэй туршада, Буряад ороной промышленность хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байнхай. Хэдэн шэнэ предприятинууд бодхоогдоо, үйлэдбэрилэгдэдэг продукциин шанар һайжараа, урданайхиһаа холо ехэ продукци бүтээгдэн гаргагдана. Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ республикын промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсажа, ажалай ехэ амжалтануудые туйлаһан байха юм. Үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада продукци үйлэдбэрилхэ, тэрэнние худалдаха түсэбтэ даабаряа промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд болзорһоонь урид—ноябриин һүүлэй үдэрнүүдтэ дүүргэһэн байгаа. Энэ ехэ амжалтада манай газетын тусхай номер зорюулагдаһан юм. Партиина хүдэлмэрилэгшэдэй, предприятинуудай директорнүүдэй, юрын хүдэлмэришэдэй бэшэһэн статья, корреспонденцинүүд тэрэ номерто барлагдаһан байна.

Кабанскын аймагай совхозууд тусхай шэглэлтэй болгогдожо, 1971—1975 онуудта үйлэдбэреэ хүгжөөхэ талаар айхабтар ехэ амжалта туйлаһан байгаа. Эбэртэ бодо мал, гахай, шубуу үсхэбэрилхэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар табан жэлэй туршада горитой алхам хэгдэбэ. Эдэ бүгэдэ тухай «Үйлэдбэреэ томодхожо, тусхай шэглэлтэй болгоһоной ашаар» гэһэн ниитэ гаршагтай хуудаһанда дэлгэрэнгыгээр бэшэгдэһэн юм. Тэрэнние Кабанскын аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ **А. Данько** һонирхолтойгоор, гүнзэгы удхатайгаар бэшээ.

Үнгэрэгшэ жэлэй декабриин 1-дэ КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум болоҗо үнгэрөө. Партиин ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев Пленум дээрэ дэлгэрэнгы үгэ хэлэжэ, түгэсхэхы жэлэй гол дүнгүүд, 1976 ондо ороной арадай ажахые хүгжөөхэ зорилгонууд тушаа онсолон тогтоһон байгаа. КПСС-эй гадаадын ба дотоодын политикые һайшааһан тобшо олон мэдээсэлнүүд редакцида орожо, газетын хуудаһануудта гаргагдаба,

Партиин XXV съездэ зорюулжа, КПСС-эй Центральна Комитедэй гаргаһан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проект декабрь соо хэблэлдэ толилогдоһон байгаа. Бүхы орон доторнай, тэрэ тоодо манай республикадашье энэ проектые зүбшэн хэлсэлгэ боложо байна. Тэрээнтэй дашарамдуулан газетын хуудаһанда «Партиин түсэб — арадай хэрэг» гэһэн шэнэ гаршаг бии болгогдобо. Тиимэ гаршагтай хэдэн корреспонденци, статьянууд толилогдоо. Хэжэнгын аймагай Чисаанын совхозой тракторна бригадые даагша **А. Елистратов,** Прибайкалиин аймагай Сэлэнгын модоной баазын директор **В. Кокин** гэгшэд арбадахи табан жэлэй туршада хэгдэхэ ажал тухайгаа хөөрэхэ зуураа, үшөө шиидхэгдээгүй асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулан газетэдэ бэшээ.

«СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проектые зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулагдаһан ажалшадай суглаанууд хаа хаанагүй боложо үргэлжэлһөөр. 1976 оной түсэбүүд хараалагдана, шэнэ угтамжын түсэб-уялгануудые ажалшадай коллектив бүхэн абажа байна. Эдэ бүгэдэ тон ехэ удхатай хэрэг болоно. Тиимэһээ эдэ асуудалнуудаар гүнзэгы удхатай корреспонденци ба статьянуудые бэшэжэ, редакцида эльгээхыень ажахынуудай, партийна организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ, газетын эдэбхитэд болон оло мянган уншагшадта найданабди.

Республикымнай хүдөөгэй ажалшадай хүдэлмэриин эгээл харюусалгатай һаһа—ниитын малай үбэлжэлгэ, техникэ заһабарилга ябажа байна. Бэшүүрэй, Сэлэнгын аймагуудай ажахынуудай хүдэлмэрилэгшэд дурсагдаһан асуудалнуудаар шэнэ социалис уялгануудые абажа, шухала энэ үеые эмхитэйгээр үнгэргэхын тула республикын хүдөөгэй бүхы ажалшадые уряалһан байгаа. Энэ уряада харюу болгон, олон тоото мэдээсэлнүүд редакцида орожо, газетэдэ гаргагдаа. Мүн тиихэдэ газарай үрэжэл һайжаруулха асуудалаар баһал олон бэшэг хүдөө бэшэгшэднай декабрь соо редакцида эльгээбэ.

Хурамхаанай аймагай Гааргын совхозой ахалагша хонишон, СССР-эй Верховно Соведэй депутат **Ц. Бадмаева** «Эхын нангин сэдьхэлһээ» гэһэн статья бэшээ. Тэрэнь «Үхибүүд — ерээдүйн халаан» гэһэн гаршаг доро толилогдоһон байна. Залуу үетэнние хүдөөгэй ажалда дуратайгаар һурган хүмүүжүүлжэ, малшад болон механизаторнуудай ерээдүйн һайн халаание бэлдэхэ тухай Хурамхаанай суута хонишон хүн бүхэнэй сэдьхэл хүдэлгэмөөр бэшэһэн байха юм. Тус статья тухай хүдөөгэй ажалшадай һанамжа, дурадхалнууд редакцида орожо эхилээ. Энэ асуудалаар өөһэдынгөө һанал бодолые манай газетын уншагшадтай хубаалдахыень дүршэл ехэтэй һаалишад ба хонишодые, мал адуулагшад болон механизаторнуудые редакци уряална.

Декабристнуудай буһалгаанай болоһоор 150 жэлэй ой үнгэрэгшэ һара соо бүхы орон доторнай тэмдэглэгдээ. Энэ асуудалаар баһал олон бэшэг, мэдээсэлнүүд абтажа, манай газетэдэ толилогдоһон байха юм.

Юһэдэхи табан жэлые республикымнай ажалшад ехэ амжалтатайгаар түгэсхөөд, шэнэ жэлдэ шэнэ эршэтэйгээр хүдэлжэ эхилбэ. Ажалшадай коллектив бүхэн, хүдэлмэришэн ба колхозник бүхэн арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ габшагай һайнаар хүдэлхэ хүсэлэнтэй байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ. Тиимэһээ шэнэ жэлэй түрүүшын алхамууд тухай манай газетэдэ бэшэхыень хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэдтээ редакци найдан хандана.

Ажалшадай бэшэгүүд

ТҮГЭС БЭЛЭН

Хүрбэ голой хойто таладахи Һальхай гэжэ газарта эхэ хонидой отара байрладаг юм. Тус отарые даагшаар совхозой суута хонишодой нэгэн коммунист Резван Нурмухаметов хүдэлнэ. Энэ нүхэрнай хонин ажалда үни удаан саг соо хүдэлжэ, дүй дүршэлөөр баян болоһон хүн юм. Юһэдэхи табан жэлэй туршада габшагай һайнаар хүдэлжэ, ехэ амжалтануудые туйлаа. Жэл бүхэндэ 100 эхэ хонин бүриһөө 100-һаа дээшэ хурьга абадаг. Һооһо хайшалха түсэбөө үлүүлэн дүүргэдэг байгаа. Тиигэжэ совхозой, мүн аймагай түрүү хонишодой тоодо оролсонхой.

Ажалша бэрхэ хонишон Резван Нурмухаметов туйлаһан эдэ амжалтануудаараа һанаагаа амаранпүй, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ бүри һайнаар ажаллаха зорилготой. Тиигээд 1976 ондо эхэ хонин бүриһөө хурьга абажа, хоролтогүйгээр түлжүүлхэ социалис уялга абаһан байна.

Абаһан уялгаяа дүүргэхын тула шударгы һайнаар ажаллана. Зун, намарай үедэ хонидоо тунга ногоондо бэлшээжэ, һайнаар таргалуулаа. Тиигээд хаһа саг соонь искусственна аргаар үрэжүүлһэн байна. Хонидойнь дал, хашаа хорёо заһабарилагдаа, һайнаар дулаалагдаа. Үбэлэй шанга хүйтэнэй үедэ гүйсэд хүрэхэ үбһэн, зелёнко зөөгдэнхэй. Хурьгадта үгтэхэ эрхим шанартай, зөөлэн үбһэн амяарлан һурилэгдөө. Тиигэжэ нүхэр Нурмухаметовэй даадаг отарынхид шэнэ жэлэй түл абалгада түгэс бэлэн болоһон байна.

Энэ отарада комсомол хүбүүн Б. Барбаев хүдэлнэ. Резван Нурмухаметов залуу нүхэртөө дүй дүршэлөө дамжуулан үгэжэ, бэрхэ хонишон болгохо хэрэгтэ ехэ анхаралтайгаар хандана.

Хүрбын совхозой малшад, тэрэ тоодо Р. Нурмухаметовэй отарын хонишод партиин XXV съездэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проектые нэгэн дуугаар һайшаагаад, шэнэ табан жэлдэ шэнэ амжалтануудые туйлахаар шиидэнхэй. Тиимэһээ үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхын тула ехэ оролдолго гаргана.

Ц Х. ГОМБОДОРЖИЕВА,
хүдөө бэшэгшэ.
Хоринин аймаг.

ЭРИЛТЭДЭ ХҮРЭМӨӨР

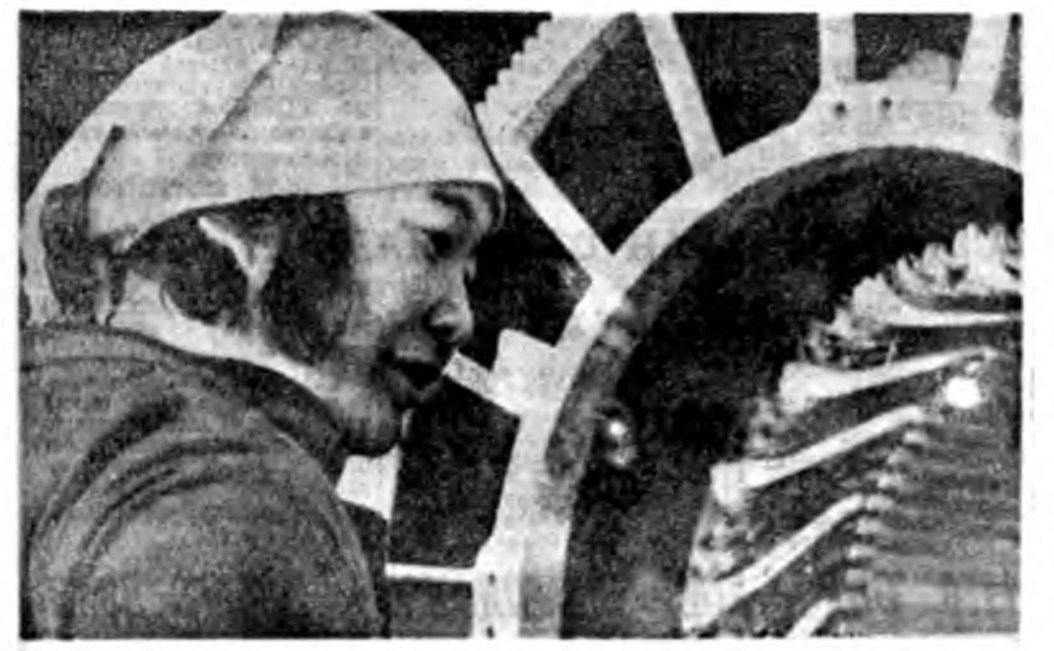
Хэдыхэн жэлэй саада тээ Бэшүүр тосхондо автобусой вокзалай байшан баригдажа, ашаглалгада оруулагдаһан юм. Теэд тэрэнь автобус хүлеэгшэдэй эрилтэдэ хүсэд хүрэмөөр бэшэ байгаа. Уданшьегүй тэрэнние даагшаар Надежда Галактионовна Афанасьева томилогдоо бэлэй. Тэрэ гэһэнһээ хойшо тус вокзал бүри үргэдхэгдэжэ, газаада ба дотор соодо талань эли бодо хубилаа һэн. Мүнөө вокзалда ороходошье аятай. Олон сонхотой, һаруул уужам зал соо автобус хүлеэгшэдэй һуужа амарха хэдэн һандали табигданхай. Мүн тиихэдэ телевизор табигдаа.

Автовокзал соо нарай үхибүүдтэй эхэнэрнүүдэй амарха тусхай таһалга түхеэрэгдэнхэй. Гадна ехэшүүлэй амарха 2 таһалгатай гостиница бии. Мүн хүн зоной абажа ябаһан юумэеэ найдамтайгаар хадагалха тусхай таһалга түхеэрэгдээ.

Автовокзалай кассада хандажа, Улаан-Үдын гостиницада захил хэжэ болохо юм. Мүн самолёдой билет худалдагдана.

Тус автовокзалые болбосон түхэлтэй, хүн зоной эрилтэдэ таарама болгохо хэрэгтэ Надежда Галактионовна Афанасьевагай хубита ехэ.

М. АШИРОВА,
хүдөө бэшэгшэ.

Улаан-Үдын «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто «Электромашина» заводой электромеханическа цехтэ үнгэргэгдэһэн утаһа орёогшодой конкурс-харалгада Зинаида Санданова Риголетто Уланова хоёр түрүүшынхеэ хабаадажа, 2-дохи һуурида гараба. Тэдэнэр 75 киловатт хүсэтэй статор орёожо, техническэ шалгалтын таһагта эрхим шанартайгаар тушаагаа. Комиссиин гэшүүдэй асуудалнуудта тэдэнэр гүйсэд һайн харюу үгөө.

Иимэ һайн амжалта эхэнэрнүүдэй дүршэл шадабариин, оролдосотой һайн ажалай ашаар туйлагдаба. Тэдэнэр элдэб чертёжнуудые бэлэхэнээр ойлгодог, техническэ орёо асуудалнуудые шиидхэжэ шададаг болонхой. Бэрхэ хүдэлмэришэд З. Санданова Р. Уланова хоёр хубиингаа табан жэлэй түсэбые 4 жэл 10 һара соо бэелүүлээ һэн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: З. Санданова.

В. ХЛЫЗОВЭЙ фото.

ГАБЬЯАТА МАЛШАНАЙ ЖЭШЭЭ

Набтаршаг аад, хүдэр бэетэй, бууралтад гэһэн үһэтэй, түргэнөөр гэшхэлэн ябадаг наһажаал эхэнэрые манай нютагаархин булта танижа байха. Энэ нүхэр «Коммунизм» колхозой һаалишан Должод Сыреновна Ендонова гээшэ. Должод Сыреновнае Аха нютагаархин үтэлһэн, залуугүй танидаг: түрүү дүй дүршэлтэйнь, ажалайнь онол аргатай, мэргэжэлыень шудалхаяа аймагай һаалишад зүг бүхэнһөө сугларжа, тэрээнтэй хөөрэлдэдэг, сэдьхэлээ ханадаг заншалтай юм.

Юрын буряад эхэнэрэй ажалай намтартай танилсаха гэбэлтнай бүри һонирхолтой байха. Агуу Октябриин хубисхалай дүлэтэ жэлдэ түрэһэн, Октябрьтай адли наһатай юм. Эдир бага наһанһаа ажал хэжэ атаржаһан, хүдэлмэриин жолоо жамые һайн мэдэхэ болоһон Должод басаган түрэл Сэнсэ нютагтань түрүүшын колхозой тогтоходо, хамагһаа түрүүн хамтын ажахыда оролсожо, олоной хэрэгэй түлөө хамсыгаа шуун хабаадаа һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо ходо һаалишанаар ажаллаа. Тиимэһээ энэ мэргэжэлээ эрхим һайнаар шудалһан, Аха нютагаймнай ахамад һаалишан болоһон байна.

Арбаад жэлэй саада тээ нютагтамнай һүн тон багаар һаагдадаг байгаа. Нютагай үүлтэрэй нэгэ үнеэнһээ 400—500 литр жэлдээ шууд шамай абтадаг бэлэй. Иимэ ахир дүн нютагай түрүү һаалишадай һанааень зобоодог байба. Тиин байтар һанаа сэдьхэл нэгэдэжэ, арга олдобо. Нэн түрүүлэн үхэрэй үүлтэр һайжаруулха гэлсээ. Хоёрдохёор, ниитын малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхын тула шэнэ газар хахалжа, зелёнко тариха асуудал шиидхэгдээ.

Эгээл тиихэдэ һү һаалишадай дээшэлжэ захалаа бэлэй. Должод Сыреновна түрүүтэй нютагай хэдэн һаалишад 600—700 литр һү жэл соо үнеэн бүриһөө һааха арга шадалтай болобо. Энэмнай манай нютагай эрхэ байдалда муу бэшэ дүн гэжэ тоологдоод, бусад һаалишадай эрмэлзэл, һанаа бодол болоо һэн. Должод Сыреновнае дүтэ мэдэхэ зон тэрэнэй ажалша бэрхые, нэгэшье минута соо миин һуудаггүй зантайень хаража, ехэтэ гайхалсадаг байгаа. Өөрөө тэжээл бэлэдхэлгэдэ аһан шадалаараа хабаадалсаха. Намартаа модоной намаа набша, хагда суглуулжа абаха. Бэлэдхэһэн нэмэлтэ тэжээлээ талха таряанай зүйлтэй холижо, үнеэдтэ үгэхэдэнь, тэдэнь амтархан эдихэ, һү һаалинь дээшэлхэ.

Урагшаа һанаатай, туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амардаггүй һаалишан Д. С. Ендонова ямар аргаар үнеэн бүриһөө жэлдээ 1000 литр һү һаадаг болохоб гэһэн бодолдо дарагдаба. Тиигээд түрүүшүүлэй дүй дүршэлтэй танилсаха, тэдэнэртэй хөөрэлдэхэ, зоотехническэ ёһо гурим наринаар сахиха гэжэ эрид шууд шиидээ. Байтараа ажалша бэрхэ эхэнэр һанаһанаа һарбайжа, эрмэлзэлээ хүсэлдүүлбэ. 1972 ондо Должод Сыреновна үнеэн бүриһөө 1300 литр һү һаажа, «Аймагай чемпион» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн. Тиигэжэ аймаг доторoo түрүүшын мянгатан болоһон суутай. 1972—1973 онуудай үедэ ажалдаа ехэ амжалта туйлаһан Балагтын фермын һаалишадта ВДНХ-гай главна комитедэй диплом, 1000 түхэриг шан барюулагдаа бэлэй. Энэ амжалтада Должод Сыреновнагай хубита тон ехэ.

Должод Сыреновна эрхим һаалишан байхаһаа гадна, залуушуулда дүй дүршэлөө дамжуулдаг, ёһотойл һурган хүмүүжүүлэгшэ байха юм. Жэшээлхэдэ, Должод Сыреновнагай ехэ басаган Софья Хандакова нүхэртэйгөө хамта хонин ажалда хүдэлхэдөө. 100 эхэ хонин бүриһөө 104 хурьга абажа, 1975 ондо аймагай чемпион болоо. Соня түрүүн эхэтэйгээ хамта һаалишанаар ажалладаг, мүн лэ мянгатанай тоодо ябалсадаг байгаа. Мал ажалда хүдэлдэг комсомол басаган Дарима Пронтеева баһал һайн дүн туйлана. Иимэ жэшээнүүд олон байха даа.

Нютагаймнай бэрхэ һаалишанда Буряадай АССР-эй габьяата малшанай хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо. Тиигэжэ хүн зон ехэтэ баярлаба. Энэ нэрэ хүндэнь манай ахамад һаалишанай бүхы наһан соогоо хэһэн ажалые үндэрөөр сэгнэһэнэй гэршэ болоно бшуу. Иимэ үндэр хайрада хүртөөд байхадаа, үндэр наһатай болобошье, үшөө хүдэлхэ гэжэ шиидэбэ. Тиигэжэ үнгэрһэн намартаа һаамхай үнеэдые даажа абаа.

— Үшөө хүдэлөөд туршахамни. Энэ һайхан сагта миин һууха аргагүй байна. Шадалтай байхадаа, хүдэлхэһөө һайн юун байхаб, — гэжэ Должод Сыреновна дорюунаар хөөрэнэ.

Аймагай ахамад һаалишан коммунис ажалай ударнигай нэрэ солодо хүртэнхэй, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярай медаляар, олон тоото Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа. Тэрэнэй ажалай намтар залуушуулай халан абамаар ёһотой жэшээ болоно бшуу.

О. БАЛДАНОВА,
хүдөө бэшэгшэ.
Ахын аймаг.

ШЭНЭ КЛУБТАЙ БОЛОО ҺАА...

Манай Далахайн совхозой түб һуурин жэлһээ жэлдэ болбосон түхэлтэй боложо байнхай. Найман жэлэй һургуулиин байшан, спортын зал баригдажа, үнгэрэгшэ жэлдэ ашаглалгада оруулагдаа. Гостиница ба хүүгэдэй сад-ясли баригданхай. Хоёр квартиратай дүрбэн гэр бодхоогдожо, һургуулиин багшанар түбхинөө. Тиихэдэ малшадта, совхозой хүдэлмэришэдтэ хорёод гэр баригдаһан байна.

Гэхэтэй хамта ажахымнай түб һууринда шэнэ клуб барихаар болоһоор үнинэй. Ушарынь юуб гэхэдэ, мүнөө байһан клуб 1935—1936 онуудта баригдаһан юм. Тэрэмнай хуушараа, модонииньшье үмхиржэ захалаа. Мүн тэсэхын аргагүй заахан, ойролоол 100-гаад хүнэй багтаамжатай. Уран һайханай кружогуудай хүдэлхэ комнатошье байхагүй. Тиихэдэ хүдөөгэй библиотекэ айлай юрын гэртэ байрлана, тэндэ уншалгын залшьегүй.

Манай нютагта хирэ-хирэ болоод Улаан-Үдын театрнуудай, «Байгал» ансамблиин артистнар ерэжэ, ажалшадта концерт харуулдаг заншалтай. Теэд клубай сценын бага аад, потологойнь набтарһаа боложо, олон артистын хабаадалгатай гоё һайхан концертнүүдые хараха аргагүйдэнэбди. Манай нютагта артистнар ерэхэеэ заримдаа арсадаг байха юм. Мүн хүршэ совхозуудай уран һайханай бүлгэмэйхид, Закаменск хотын арадай театрай артистнар манай клубта концерт табиха дурагүйшэг байдаг. Совхозоймнай түб һууринда 140 гаран урхэтэ айл ажаһуудаг. Концерт наада хараха дурагүй хүн байхагүй.

Шэнэ клуб бариха тухай асуудал совхозой дирекци, партийна организаци табижа эхилһээр үнинэй. Теэд республикын «Скотопром» трестын хүтэлбэрилэгшэд энэ асуудалые зүб тээшэнь шиидхэнэгүй. Тиимэһээ 1976 ондо энэ асуудал шиидхэгдэжэ, манай нютагта шэнэ клуб баригдаха бэзэ гээд найданабди.

П. ДЫМБРЫЛОВ.
Захааминай аймаг.

МЭДЭЭЖЭ ХҮН

Дамба Дашиевич Цыдыпов ...нса «Мир» колхоз соогоо ...шэ мүн бүхы аймаг доторoo мэдээжэ хүн юм. За... наһандаа энэ нүхэр эр... механизатор ябаһан ...аа. Хорёод жэлэй тур...а «булад хүлэгые» жо...доо. Удаань колхозойнгоо ...у малай гүүртэ даажа ...а һэн.

Мүнөө Дамба Дашиевич ...ажа абаһан 174 гунжаяа ...ргалтай гэжэ нютагта ...лжүүлжэ байна. Тэдэнь ...тадаа энэ хабартаа ту...лаха юм. Малайнь үбэл...лгэ урагшатай һайнаар, ...за хоролтогүй үнгэржэ ...а.

... Цыдыповэй бригадын... нёдондо жэлэй октябрь ...рада малайнгаа байрануу...в һайса дулаалаад, үбһэ ...кэлээ хашаа хорёодоо ...жэ, үбэлжэлгэдэ түгэс ...эн болоод байгаа һэн.

...олохоёо байгаа партиин ...V съездын хүндэлэлдэ ...р Цыдыповэй бригадын ...үүд нэгэшье мал гарза ...долдо оруулангүй, шэг...рыень бүри дээшэлүүлхэ ...эн социалис уялга абаа.

... **БАЛДАНОВАЙ фото.**
Зэдын аймаг.

„Буряад үнэндэ“ бэшэһэнэй һүүлээр

«ХЭМЖЭЭ АБАХААР БОЛОО»

Иимэ гаршагтай корреспонденци манай газетын 1975 оной ноябриин 28-най номерто толилогдоһон байгаа. Улаан-Үдын аймагай Оронгын совхозой һаалиин фермэнүүдтэ ариг сэбэр тон муугаар сахигдана, малшадай хүндэ хүшэр ажал оньһожоруулагданагүй малай үбэлжэлгэдэ хангалтагүйгөөр бэлдэһэн байна. Тиихэдэ үбэлжэлгын эхилһээр һаамхай үнеэд муугаар эдеэлүүлэгдэнэ, рационойнь хүсэд тааралдуулагдаагүй. Тиимэһээ шанар муутай һүн гүрэндэ тушаагдана, һү гүрэндэ худалдаха жэлэй түсэбэй дүүргэгдэхэнь бэрхэтэй болоо гээд тэрэ корреспонденци соо шүүмжэлэгдэһэн юм.

Тэрэнэй мүрөөр хэмжээ абахынь тула КПСС-эй Улаан-Үдын райкомдо газетын редакци хандаһан байна.

«Корреспонденци дотор хэлэгдэһэн баримтанууд булта зүб байба. Дурсагдаһан дутагдалнуудые дары түргэн усадхаха тухай асуудал совхозой малшадай суглаан ба ажахын парткомой заседани дээрэ харагдажа, тодорхой тогтоолнууд абтаа. Тэдэнние хүсэндэнь хүргэхэ талаар эмхидхэлэй горитой хүдэлмэри ябуулагдаба.

Жэшээлэн хэлэбэл, совхозой һаалиин фермэнүүдтэ, залуу малай гүүртэнүүдтэ, хонидой отаранuудта богони болзор соо 15.000 центнер үбһэн, зелёнко, һолоомон зөөгдөө. Тэжээл зөөхэ хүдэлмэридэ Улаан-Үдын ашаанай 2-дохи автопредприятиин, «Сельхозтехникын» Оронгын отделениин, геологическа экспедициин коллективүүд ехэ туһа хүргэбэ. Һаалиин фермэнүүдтэхи тэжээл бэлдүүлхэ цехүүд бултадаа хүдэлгэгдэжэ, бүхы тэжээлынь бэлдүүлэгдэжэ, үнеэдтэ үгтэнэ. Үнеэдэй рациондо хубилалта оруулагдажа, үдэртэ тэжээлэй 9 единицэ болгогдоо. Мүн тиихэдэ бүхы малынь бүлеэн уһаар уһалагдадаг болоо.

Гүрэндэ тушаагдадаг һүнэй шанар һайжаруулха талаар зохихо хэмжээн абтаба. Һаалиин фермэнүүдтэхи улаан булангууд заһабарилагдажа, телевизор табигдаа, шэнэ газетэ ба журналнууд асарагдана. Һаалишадай ажалай дүн саг соогоо согсологдожо, улаан буланда үлгэгдэнэ.

Үбэлжэлгын үедэ малшадай эрилхэ хангаха комплексно түсэб совхозой партком зохёогоод, бэелүүлжэ эхилээ. Агитаторнууд, лекторнууд хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Мүн тиихэдэ агитбүлэгүүд эмхидхэгдээд, малшадта ошодог болонхой.

Эмхидхэлэй иимэ хүдэлмэриин ябуулагдаһанай ашаар ниитын малай үбэлжэлгэдэ элирүүлэгдэһэн дутагдалнууд усадхагдаа» гэжэ КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой секретарь Р. Гармаев редакцида мэдээсээ.

СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ

ТЕХНОЛОГИЧЕСКА ИНСТИТУДАЙХИД ИЛАБА

Дүрэ буляалдаата барилдаагаар «Буревестник» бүлгэмэй спортсменүүдэй дунда Улаан-Үдэ хотын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн болрожо дүүрэбэ. Буряадай багшанарай, Зүүн Сибириин технологическа, Зүүн-Сибириин гүрэнэй культурын институдуудай 75 барилдаашан энээндэ хабаадаһан байна.

Зүүн-Сибириин технологическа институдай эбтэй эетэй команда наадын эхинһээ хойшо эдэбхитэй шангаар мүрысэжэ, «Буревестник» бүлгэмэй спортсменүүдэй дунда Улаан-Үдэ хотын чемпионууд болобо. Багшанарай институдай студентнэр хоёрдохи һуури эзэлээ.

Хубиин түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ эдэнэр чемпионууд болоо гэбэл: В. Аструхаев, В. Ринчинов, В. Балданов (бултадаа багшанарай институдһаа), Б. Сахаров, Н. Байдаев (хоюулаа технологическа институдһаа), Б. Цыренгармаев (БГПИ), В. Алексеев, В. Цыдыпов, Р. Валеев, В. Вострецов (бултадаа технологическа институдһаа).

Технологическа институдай барилгын факультедэй дүрбэдэхи курсын студент спортын мастерта кандидат Батум Сахаров 1973 ондо залуушуулай дунда СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө Караганда хотодо болоһон мүрысөөндэ наймадахи һуури эзэлжэ, түрүүшынгээ ехэ амжалта туйлаа һэн. Тэрээнһээ хойшо үбдэжэ, хоёр жэл соо мүрысөөндэ хабаадаагүй байгаа.

Тиин 62 килограммай шэгнүүртэ Б. Сахаров багшанарай институдай түлөөлэгшэ, СССР-эй спортын мастер Аюр Цырендоржиевтай түгэсхэлэй нааданда уулзахадаа, зургаан очкогоор булижа, чемпион болобо.

Тус институдай механическа факультедэй дүрбэдэхи курсын студент Н. Байдаев багшанарай институдай спортсмен Мироновые нюрган дээрэнь унагаажа, командадаа шухала очко асарһан байна.

Технологическа институдай барилдаашадай амжалтада тренер Г. Б. Баймеев ехэ габьяатай юм.

ҺУРАГШАДАЙ ҮБЭЛЭЙ АМАРАЛТЫН ҮЕДЭ

Һурагшадай 14-дэхи спартакиадын тоосоогоор стол дээрэ наадагдадаг теннисээр Алас-Дурна зүгэй зонын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Шэтэ хотодо нээгдэбэ. Областьнууд, хизаарнууд ба автономито республикануудай юһэн команда тэрээндэ хабаадана.

Алас-Дурна зүгэй зонын чемпионка Улаан-Үдын 19-дэхи һургуулиин 8-дахи классай һурагша, спортын мастерта кандидат Лена Бутина, 2-дохи дунда һургуулиин 10-дахи классай һурагша спортын мастерта кандидат Саша Мутдуев нэгэдэхи разрядтайшуул: 4-дэхи һургуулиин 8-дахи классай һурагшад Серёжа Черепанов, Лена Намсараева, 40-дэхи һургуулиин 8-дахи классай һурагша Ната Серышева гэгшэд республикынгаа нэрэ хүндые хамгаалжа байна. П. Ф. Новак эдэнэй тренер юм.

* * *

Дүрэ буляалдаата барилдаагаар һурагшадай дунда Россин Федерациин түрүү һуури эзэлхын түлөө түгэсхэлэй наадан Калининград хотодо болоно. Нёдондо жэл Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын чемпион болоһон, Баргажанай аймагай Баянголой дунда һургуулиин 9-дэхи классай һурагша Витя Будаев, Түнхэнэй аймагай Аршаанай дунда һургуулиин 10-дахи классай һурагша Серёжа Галсанов тиишэ ошожо, РСФСР-эй чемпионой нэрэ солодо хүртэхын түлөө мүрысэжэ байна.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ИНСБРУК САГААН ОЛИМПИАДАДА БЭЛЭН

ВЕНЭ. (ТАСС). Үбэлэй Олимпиин XII нааданай болохо Инсбрук хотодо бэлэдхэлэй хүдэлмэри дүүрэжэ байна. Хадата нютагта баригдаһан 35 шэнэ байра һаяар спортсменүүдые угтан абаха юм. Дэлхэйн олон оронһоо хэдэн мянган спортсменүүд Австри ерэхэ.

Спортын бүхы барилганууд мүрысөөндэ бэлэн болонхой гэжэ эмхидхэлэй комитедэй хүтэлбэрилэгшэд айлшадые, журналистнуудые найдуулна.

Хэдэнороной, нэн түрүүн Австриин, ГДР-эй санашад олимпийскэ харгы дээрэ һорилго хэжэ эхилбэ. Елүүрэй мүльһэн һайн шанартай байна гэжэ нютагай хэблэл тэмдэглэнэ. Эндэ конькишэд бэлэдхэл хэжэ байһаар. США-гай ба СССР-эй командануудтон олон байхаар хүлеэгдэнэ. США — 123, СССР 110 спортсмениие эльгээхээр мэдүүлэ.

Даб дээрэ абтаһан баримтануудай ёһоор, 1.700 шахуу журналист Сагаан Олимпиадада хабаадажа, мүрысөөнүүд тухай үргэн ехэ материалнуудаар өөһэдынгөө газетэ, журналнуудые хангаха юм.

1976 ОНДО ХОЁР ЧЕМПИОНАТ ҮНГЭРГЭГДЭХЭ

1976 ондо футболоор ороной хоёр чемпионат үнгэргэгдэхэ: нэгэниинь — хабар, нүгөөдэнь — намар. Бүхэсоюзна спорткомитедэй футболой управленидэ январиин 5-да үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ энээн тухай мэдээсэгдэһэн байгаа.

Хабарай түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн апрелиин 4-дэ эхилээд, июлиин 11-дэ дүүрэхэ байна. Намарай мүрысөөн августын 15-һаа ноябриин 15 болотор үнгэргэгдэхэ юм. Забһарлалгын үедэ манай футболистнууд уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ хабаадаха.

Хоёр чемпионадта (наадан нэгэ дүхэригөөр үнгэргэгдэхэ, уулзалгын хаана болохо байһаниинь жэрэб таталгаар элирүүлэгдэхэ) шангай һуури эзэлэгшэд тодоруулагдаха байна. Хабарай түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй дүүрэмсээр команданууд нэгэнһээ нүгөөдэ лиги руу оруулагдахагүй.

Хабарай чемпионадай нэгэдэхи тур апрелиин 4-дэ болохо. Эндэ «Днепр» — «Зенит», «Шахтёр» — «Динамо» (Минск), «Черноморец» «Крылья Советов», «Карпаты» — «Торпедо» (Москва), «Динамо» (Киев) — «Динамо» (Москва), «Зенит» — «Локомотив», «Арарат» — «Спартак», «Динамо» (Тбилиси) — ЦСКА уулзаха.

Хабарай чемпионадта илаһан команда УЕФА-гай кубогта хүртэхын түлөө мүрысэхэ юм.

СССР-эй кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөн март—сентябрь һаранuудта үнгэргэгдэхэ. (ТАСС).

ТҮРЭЛ ЗАВОДОЙНГОО ТҮҮХЭ СУГЛУУЛАГША

Үнгэрөөшэ намарай нэгэ үдэр һонин намтартай, олонитэдэ тон шухала удхатай ажал хэжэ байдаг хүнтэй уулзагдаба. Локомотив-вагон заһабарилгын заводой музей соо оромсоорни хойноһоом томо бэетэй, газетээр орёоһон юумэ гартаа баринхай, наһатай болоһон хүн орожо ерэбэ. Музейн директортэй мэндэшэлэлсэһэнэй удаа тэрэ хүмнай саарһаар орёоһон юумэеэ задалба.

— Аа, а, хэлсэгшэ юумэнүүдээ асарбабтаа, — гээд урин шарайтай хүн, музейн директор, миһэрбэ. Тэрэ хүнэй асарһан фото-зурагуудые харамсаараа тэдэ хоёрни сугтаа хүдэлһэн хүнүүдээ дурдажа оробо даа.

— Үнинэй хүдэлмэришэн, мүнөө пенсидэ гараһан Алексей Иванович Севастьянов эдэ зүйлнүүдые манда асарба гээшэл даа. нигэ нигэһээр лэ музеймнай бүрилдэһэн юм лэ,—гээд Александр Георгиевич Студенников намда ойлгуулба. Заводой депогой машинистаар олон жэлдэ хүдэлһэн энэ хүн үнэмшэлгэнүүд болон бусад эрхэм ажалыень харуулһан тэмдэг, фото-зурагууд гэхэ мэтэнүүдые заводойнгоо музейдэ асаржа үгэбэ.

—Танай транспортна цехһээ 48 хүн музейн дэбтэртэ бэшэгдэнхэй, — гээд Александр Георгиевич үнинэй хүдэлмэришэндэ ойлгуулжа үгэнэ. Заводой ветерануud — орденоор шагнагдагшадай нэрэ обог бэшэһэн үшөө гурбан томо дэбтэрнүүд бии,— гэжэ нэмэбэ.

— Эдэ документнүүдээ бултыень тушаахатнай гү?— гээд музейн директорэй үнинэй хүдэлмэришэндэ хандахадань:

— Тиигэнэ, тиигэнэ, — гээд харюусаба.

Нигэжэ үгэлсэһэн, абалсаһанай удаа музейн директор зал руу манийе уриба.

Буряадай гигант гэжэ нэрлэгдэһэн паровоз-вагон заһабарилгын заводой баригдаһан тухайда түүхэ шэнжэлэгшэдэй номуудые уншагдаһан, музей, архивайшье материалнууд харагдаһан байна. Тиигэбэшье, локомотив-вагон заһабарилгын заводой арадай музей хараад байхадаа, заводой түүхые, мүн Буряад орондо индустриин гол гуламта бодхоожо эхилһэн түүхые тодоор, томоор, һайнаар харуулаа гэжэ хэлэлтэй. Энэнь һайн байна.

Заводой хүдэлмэришэдэй гараар, оюун ухаагаар, урлалгаар, өөһэдынь хүсөөр энэ музей байгуулагдаһан гэжэ нэн түрүүн тэмдэглэлтэй. Эндэ табигдаһан зүйлнүүд: документнүүд, фото-зурагууд, элдэбын хэрэгсэлнүүд заводой хүдэлмэришэдэй өөһэдэйнь асаржа үгэһэн юумэнүүд болоно. Музейнгээ залнуудые зохёохо, түхеэрхэдээ ехэ бодомжотойгоор, элдэб шэрэ будагаар дан эрээ марян болгонгүй, хэм соохононь хуу зохёогдонхой. Зураһан зурагууд, элдэбын диаграмма, македүүд, урлаһан, дархалһан, ухаалдиһан, электрын үнгэтэ галаар хэһэн макет гэхэ мэтэнүүд эндэ олон.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадаһан, мүнөө заводто хүдэлжэ байһан Энгельсина Ефимовна Сахаровскаягай зураһан зурагуудһаа музейн зал эхилхэ юм. Эдэнь буряад зоной урда сагай байдал харуулһан. Саашаа болоходоо нарһан тужа зураатай байна. Заводой барилгашадай байра — майхангуудай макет табяатай.

—Минии ерэхэдэ, эдэ майхангууд үшөө байһан юм,— гэжэ А. И. Севастьянов хэлээд, дуугай болон, залуу наһантаяа золгоһон мэтэ эндэ удаан зогсобо.

Уран зураган, диаграммын, элдэб схемын хэлээр стенд бүхэн хойно хойноһоо заводой намтар манда хөөрэжэ үгэнэ. Заводой хүдэлмэришэдэй зураһан зурагууд, һургуулиин шабинарай дархалһан македүүд, карта болон бусад зүйлнүүд эндэ олон. 1934 оной апрелиин 29-дэ түрүүшын шэрэм шудхалгые харуулһан фото-зураг. «Түрүүшын заһабарилга» гэжэ тоһон шэрээр зураһан бүтээл 1934 оной апрелиин 1-дэ түрүүшын паровоз заһабарилгада табигдаһан юм гэжэ үгүүлнэ. Модельнэ цехэй нормировщик Пётр Максимов энэ зураг бүтээһэн байна. Паровоз-вагон заһабарилгын заводой барилгын начальник, удаань заводой начальник байһан Сергей Михайлович Иванов бэшэ хүнүүдтэй хамта паровозой хажууда байна.

Заводой барилгын түрүүшын шулуу табихаһаа эхилээд, мүнөө болотор манай ороной олон үндэһэ яһатан эндэ хүдэлжэ байһаар. Мүнөөшье энэ ёһо заншалынь үргэлжэлһөөр. 29 үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд заводто эбтэй этэй бүлэ болонхой хүдэлжэ байна. Заводой барилгаһаа эхилээд, мүнөө болотор хүдэлжэ байһан олон бүлэнэрэй намтар дурдаһан стенднүүд, дэбтэрнүүд эндэ бии. Жэшээнь, Лубсановтанай бүлэ (эхэ, эсэгэнь) ПВЗ-гэй барилгада хабаадалсаһан, үри бэень мүнөө хүрэтэр түрэл заводтоо ажаллаһаар. Топских гэдэгэй бүлын гурбан үеын 15 хүн заводто хүдэлнэ. Иимэ бүлэнэрэй намтар заводой, Буряад ороной промышленностиин хүгжэн дэбжэһэн түүхые улам баяжуулна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үеын булан ехэшэг һуури эзэлнэ даа. Заводой 4.498 хүдэлмэришэд дайнда мордоһон байна. Эдээнэй олониинь заводтоо бусажа ерээгүй.

Вагонуудые заһабарилжа эхилһэнһээ хойшо 40 жэлэй ойн гүйсэхэдэнь, вагонно цехэй хүдэлмэришэд музейдэ вагоной макет хэжэ бэлэглэһэн байна. Нэгэ залһаа нүгөөдэдэнь оронобди. Нэгэ ханыень барагсаан шахуу эзэлһэн карта. Тэндэнь электрын үнгэтэ лампочканууд хоноогдонхой. Заводой гаргаһан продукци Советскэ Союзай 418 городто, хариин 4 гүрэндэ эльгээгдэдэг гэжэ үнгэтэ лампочканууд харуулна.

Музейн зал соо һонин хуби заяатай хүнүүдэй булангууд түхеэрэгдэнхэй. Николай Петровой булан зохидоор эмхидхэгдэнхэй байна. Совет гүрэнэй залуу үеын хүнэй шэнжэ шарайе бэедээ шэнгээһэн энэ хүбүүнэй булан харахадаа, нэгэ талаһаа гуниглахаар, нүгөө талаһаа омог дорюун сэдьхэл түрүүлнэ. Иимэ бэлигтэй (бүри шадахагүй юумэниинь гэжэ үгы: ЛВРЗ-дэхи 42-дохи һургуулиин хүгжэмэй класс дотор Николай Петровой дархалжа зохёоһон орган бии) хүн даншье эртүүр наһа бараа. Теэд яахаб. Һүүлшынгээ амисхаал хүрэтэрөө Эсэгэ оронойнтоо хилэ хамгаалһаар баатарай үхэлөөр унаа ха юм. Музейн энэ буланда олон хүмүүжүүлхы хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдэдэг байна. Жэшээнь, пионертэ, комсомолдо ороходоо, эдиршүүл, хүбүүд, басагад эндэ ерэжэ, шахаа тангаригаа үгэдэг байна.

Энэ музей коммунис хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг.

Музей байгуулһан тухайдань һонирхогдобо.

Жараад оной үеэр музей байгуулха гэһэн бодомжо түрэһэн байгаа. Мүнөөнэй музейн түрүүшын һуури гэхэдэ, локомотив-хабсаралгын цех соо Советскэ Союзай Герой Орешковтэ тусхай булан байгуулагдаһан юм. Энэ сагһаа хойшо материалнуудые суглуулжа эхилээ. Тон түрүүн Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадагшадай нэрэ обог элирүүлжэ эхилээ, заводтоо бусаагүй сэрэгшэдэй нэрэ элирүүлээ. Ингэжэ музейн нээгдэхэ болотор 714 экспонат суглуулагдаад байгаа. 1970 оной майн 8-да музей нээгдээ һэн. Эдэ бүхы хэрэгые Александр Георгиевич Студенников ударидаһан байна. Инженер мэргэжэлтэй энэ хүн 1942 онһоо заводто хүдэлһэн юм. Цехэй начальнигаар, партиин ЦК-гай заводтохи парторгоор хүдэлөө. Һүүлэй 17 жэлэй туршада кадрнуудай талаар зоводой начальнигай орлогшоор хүдэлжэ байһанаа 1968 ондо амаралтада гарамсаараа, Александр Георгиевич музей эмхидхэхэ хэрэг даажа абаһан юм.

Заводой эдэбхитэдэй туһаламжатайгаар музейн хүдэлмэрилэгшэд (оройдоо гурбан хүн хүдэлдэг) энэ үе соо айхабтар ехэ хүдэлмэри ябуулаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Заводой хүдэлмэришэд энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана: вагон-хабсаралгын цехэй уран зурааша Владимир Григорьевич Яшин музей түхеэрхэ, зохёохо хэрэгтэ ехэ юумэ хэһэн байна.

Музейн байрань багадаа гэжэ харахаар. 3800 экспонат эндэ табяатай. Үшөө 2.000-ниинь хадагалаанда байна. Арбадахи табан жэлэй туршада шэнэ байшан баригдаха юм ха.

Энэ музейн нээгдэһээр табан жэл үнгэрөө. Энэ үе соо 75 мянган хүн орожо гараа. Табан зуу гаран эдиршүүл эндэ ерэжэ, пионертэ абтаа, комсомолой билет эндэ ерэжэ барюулдаг юм. Мүн ажалай, дайнай ветерануудтай уулзалга ходо болоjo байдаг. Дээдэ һургуулиин студентнэр, хүдэлмэришэд, алба хаагшад эндэ ходол ябажа байдаг юм.

Музейн залнууд соогуур ябажа гарахадаа, заводой түүхын хуудаһа хойно хойноһоонь ираһан мэтэ болобоб. Тиигэхэ зуураа заводой хүдэлмэришэд — уран бэлигтэнэй ажалтай танилсаһандаа ехэ баяртайб. Хоёрдохёор, музей эмхидхэгшэ Александр Георгиевичай хэжэ байһан сусаршагүй ажал бүгэдэндэ жэшээ боломоор гэжэ сэдьхэһэн байнаб.

Д. ЖУГДУРОВА.

УНШАГТЫ, һонирхохол байхат

ОЛОН ХЭРЭГ БҮТЭЭДЭГ ПАЛЬМА

Финиковэ пальма хүн зондо гансашье барилгын хэрэгсэлэй модо үгэдэг бэшэ, мүн намаа набшаһаарнь элдэб юумэ гүрэжэ хэхэдэ зохид, жэмэсэйнь досоохи шүүһэр хүниие һэрюусүүлхэ унда, үнгэрхэдөө архишье хэжэ болохо байна. Финикын модоной үрэ жэмэс миил эдихэдэ амтатай байхаһаа гадна, тэрэнэй досоохи яһа тээрмэдээд, тэрэзгээр кофи хэдэг юм. Тэрэнь амтанайнгаа талаар желудева болон ешмээнэй суррогадһаа хэһэн кофиһоо дээшээ байдаг.

ГАЙХАЛТАЙ ШОРГООЛЖОД

Австралида, Африкада, Энэдхэгтэ гайхалтай һонин, жэгтэй шадабаритай шорголжод бии юм. Тэдэнэй гаргаһан үтэн хорхойнуудынь торголиг ниидхэшүү юумэ досоогоо бүйлүүлдаг. Тэрээгээрнь томо шоргоолжонуудынь өөһэдынгөө байха уурхай оёдог юм. Оёхо зүүнэй орондо челночно станок шэнгеэр тэдэнэр үнөөхил өөһэдынгөө үтэхэнүүдые хэрэглэдэг. Тэдэ шоргоолжонууд өөһэд хоорондоо сэрэгшэд, хүдэлмэришэд боложо хубаардаг. Торголиг утаһаар нэхэһэн уурхайнгаа хахаршоо һаань, сэрэгшэ шоргоолжонуудынь харуулда байһандал зогсодог, хүдэлмэришэдынь тэрэ уурхайнгаа хахарһан, таһарһан утаһые холбохо гэжэ татажа ородог. Хахарһан забһарайнь дан ехэ байгаа һаа, шоргоолжод бэе бэедээ шагталдан, холбоолдоод татадаг. Оёдолшо шоргоолжонуудынь үнөөхи үтэхэнүүдээ асараад, тэдээгээрээ зүүн шэнгеэр һөөргэ руунь ябуулжа байгаад, тэрэ хахархайень оёдог. Тиигэжэ хэдэн час болоод байхада хахарһан уурхайнь бүтэн болоно.

ГАШУУН УҺАТАЙ МҮРЭН

Колумбиин газар дайда дээгүүр урдадаг Рио-Винегре гэдэг голой уһан айхабтар гашуун, хүн амитанай ууһын аргагүй, нэгэшье загаһан тэндэнь байдаггүй.

Рио-Винегре голой уһанда кислотагай холисо ехэ байна гэжэ эрдэмтэд тодорхойлоо. Уһанайнь мянган хуби бүхэндэ 11 хуби сернэ кислота, 9 хуби дабһанай кислота бии.

Энэ голой уһанда кислотагай иимэ ехэ байһан ушар шалтагааниинь юуб гэхэдэ, тэрэнэй эхиндэнь ходо тэһэржэ байдаг вулкан бии гэжэ тухайлагдана.

ҺАЙХАНШЬЕ, ҺАЙНШЬЕ АМИТАН

Коала баабгайханууднаа номгон, энхэргэн зөөлэн абари зантай амитан дэлхэйдэ үгы ёһотой гэжэ Австралиин зон хэлсэдэг. Тиимэшье үни болоогүй, хэдэхэн арбаад жэлэй саана эдэ амитад хюдагдажа дууһаха аюулда хүрөөд байгаа.

Ушар шалтагааниинь юуб гэхэдэ, жэгтэй һайхан үнгэтэй үһэ нооһотой арһыень абаха гэжэ хүнүүд тэрэниие ехээр хюдадаг байгаа. Мүнөө Австралида коала баабгайхануудые хамгаалхи эрхэ байдал бии болгогдонхой.

Хото городуудта тэдэнэй байха эвкалипт модонуудай ургадаг газарнууд таһалагдажа, гүрэнэй харуул доро абтанхай. Тэндэ коаланууд дураараа байдаг. Тэдэнэй тоо толгойшье эрид олошороо.

АМИДЫ МАЛТАМАЛ

Индиин еадаадын далайн гүнзэгы уһан соо целакант гэхэ гү, али латимери гэдэг ехэ һонин загаһан байдаг юм. Манай газар дээрэ эгээл анха түрүүн бии болоһон нугарһата амитадай нэгэн целакант загаһад болоно. Целакант загаһад бүри 300 миллион жэлэй саада тээ һая бии болоһон далайнууд соо тамаржа ябадаг байгаа. Тэдэ загаһад үни хада, далайн уһанай гүйхэн болохо үедэ, бүри 70 миллион жэлэй саада тээ үхэжэ дууһаа гэжэ тоологдодог байгаа. Целакант-латимери загаһад мүнөө манай үе саг хүрэтэр ажамидаржа байгаа гэһэн мэдээсэл ехэ гайхалтай байна. 1938 ондо Африкын баруун үодахи эрье шадарай гүнзэгы уһанда гүбшүүр хаяхадань, түрүүшын 20 целакант загаһад баригдаа. Америкын бүлэг эрдэмтэд Коморско аралнууд шадар һүүлэй үедэ ехэхэн бэдэрэлгэ хэжэ байна. Тэдэнэр амиды латимериие барижа, аквариум соо байлгаад, шэнжэлгэ хэхэ хүсэлтэй.

(«Сельская новь» журналһаа абтаба).

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 2-54-54, приемная — 2-54 93, зам. редактора — 2-68 08, зам. редактора — 2-62 62, отв. секретаря — 2 50 52, секретариат — 2 66 76, отделы: партийной жизни — 2 60-91, сельского хозяйства — 2 64-36, 2 63 86, пропаганды и агитации — 2-56 23, промышленности и строительства — 2 61 35, советского строительства и быта — 2 69-58, культуры и школ — 2 60 21, писем и селькоров — 2-67-81, информации — 2-34-05, общественная приёмная — 2-56 62, машинное бюро — 2-57-63, корректорская — 2 35 95, фотолаборатория — 2 33 61.

телефон · телеграф · радио

ХИЛЫН СААНАҺАА

АНКАРА

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ БА ХАНИ ХҮРШЭ ЁҺОНОЙ ПОЛИТИКА

ТАСС

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин түрүүтэй Совет правительственна делегациин һаяхан Турцида ерэжэ, Искендерунска металлургическа заводые нээлгэдэ хабаадаһан тухайнь, совет-турциин хөөрэлдөөнүүдэй Анкарада үнгэргэгдэһэн тухайнь Турциин хэблэл бэшэжэ үргэлжэлһөөр.

В. И. Ленин ба К. Ататюркын эхи табиһан СССР-эй, Турциин хоорондохи харилсаанай аша үрэ ехэтэйгээр хүгжэжэ байһыень хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүд элирхэйлэн гэршэлбэ гэжэ «Тасвир» газетэ бэшэнэ.

СССР-эй ба Турциин хоорондохи хани хүршэ ёһоной политика бүгэмжэтэй һайн дүнгүүдые үгэнэ гэжэ «Сон Хавадис» газетэ тэмдэглэнэ. Искендерундахи заводой барилга дээрэ совет, түүрэг мэргэжэлтэдэй хамтаараа ажаллаһан ушар политическэ ондо ондоо байгуулалтатай манай оронуудай амжалтатай һайнаар харилсажа шадаха байһые харуулба.

ГАВАНА

КУБЫН АРАДАЙ ЗОРИГЖОЛ

ТАСС

Кубын Компартиин I съездын шиидхэбэринүүдые дэмжэжэ, үргэн ниитэ ажалшадай орон доторое үнгэргэһэн митингнүүд Коммунис партиин ба Кубын арадай эбдэршэгүй бата нэгэдэлтэй, партиин хараа түсэбүүдые бэелүүлхын тула Кубын арад зоной эрид шиидэнги байһые элирхэйлэн гэршэлбэ. Кубын революциин илаһаар 17 жэлэй ойдо митингнүүд зорюулагдаһан байгаа.

Кубын олон миллион хүн зон партиин дотоодын ба гадаадын политикые бүрин дэмжэжэ байһанаа мэдүүлээд, ороной арадай ажахые хүгжөөхэ тухай партиин 1 съездын табиһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхые шиидэнги байһанаа партиин Центральна Комитедые найдуулба.

Сантьяго-де-Куба хотодо олоной хабаадалгатай митинг болобо. Олон мянгаад хүн зон хотын түбэй талмай дээрэ сугларһан байна. Эдэнэр улаан тугуудые, үрэа лозунгнуудые барижа ябаа.

НЬЮ-ЙОРК

Д. КЕНДАЛЛЭЙ МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Холбоото Штадуудай ба Советскэ Союзай хоорондохи экономическа харилсаае хүгжөөхэ шухала гэжэ американ-совет худалдаа наймаанай-экономическа Соведэй американ талаһаа правлениин түрүүлэгшэ, «Пепсико» гэдэг компаниин президент Д. Кендалл тэмдэглэбэ.

Совет-американ экономическа харилсаанай зарим асуудалнуудаар нёдондо жэл хүгжэлтэ дэбжэлтэ туйлагдаһан байна гэжэ Д. Кендалл ТАСС-ай корреспондентдэ хэлээ.

Гэбэшье худалдаа наймаа тааруу һайнаар хэхэ арга Советскэ Союзда олгохогүй гэһэн конгрессэй шиидхэбэри совет-американ экономическа харилсаае һайжаруулгада хангалтагүйгөөр нүлөөлһэн байна гэжэ Д. Кендалл мэдүүлбэ.

Латиин Америкын оронууд сооһоо эгээл түрүүлэн Куба үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалые усадхаһан байна. Энэ гүрэниие дэмы бэшэ «һургуулиин орон» гэжэ нэрлэнэ. Энэ ороной хүн бүхэнэй гурбадахинь һурана.

Мүнөө үедэ дунда болон дээдэ һургуули хахад миллион тухай хүн абажа байнхай. Тиихэдэ 3 миллион тухай хүн элдэб һургуулинуудта һурана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Гавана провинциин дунда һургуулиин һурагшад.

ТАСС-ай фото.

КАИР

И. ФАХМИИН ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

ТАСС

Хариин, мүн Араб оронууд хоорондын хэрэгүүдые эрхилдэг арадай суглаанай комиссинуудай хамтын заседани дээрэ АРЕ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министр И. Фахми ороной гадаадын политика тухай элидхэл хэбэ.

Синайн хахад арал дээрэхи сэрэгүүдые һалгаан тараалгын хоёрдохи шата тухай Египедэй, Израилиин хэлсээе сагааруулхадаа, Египет газар дайдынгаа багахан хубиие абаба гэжэ министр тэмдэглээ. Тиихэдэ Израилиин сэрэгшэд Египедэй газар нютагуудые булимтаран эзэмдэжэ үргэлжэлһөөр, Египет энээнтэй эбсэжэ байхагүй юм гэжэ Фахми мэдүүлбэ.

Палестинын арадай тэмсэлые дэмжэхэ уялгануудтаа АРЕ үнэн сэхэ юм гэжэ Фахми баталаад, эдэ уялгануудынай сэхэ шууд шэнжэтэй байна гэжэ палестинынхидые найдуулаа.

Дүтын Зүүн зүгэй байдалые гуримшуулан шиидхэхэ Женевэдэхи эбэй конференци тухай асуудалда тогтон хэлэхэдээ, Фахми иигэжэ мэдүүлбэ: «Палестиныe сүлөөлхэ эмхиин тэрээндэ бүрин эрхэтэйгээр хабаадаха таарамжатай байдалай тохёолдоһоной һүүлээр конференци байгша оной түрүүшын хахадта зарлагдаха ёһотой гэжэ тоолонобди». Женевэдэхи конференциие дары зарлахын тула Египет ехэ оролдолго гаргаха байна гэжэ Фахми хэлээ. Энээндэ хабаатай оронууд, мүн СССР ба США конференци дээрэ түрүүлэгшэнэр болоjo хабаадаха зэргэтэй.

ВАШИНГТОН

Эхэнэрнүүдые газаашалан дарлана

ТАСС

США-гай бүхы ажалшадай 40 шахуу процентнь эхэнэрнүүд юм. 1975 оной тэн багта 37 миллион эхэнэр гэхэ гү, али арбан жэлэй урда тээхиһээ 11,5 миллионоор олон эхэнэр США-да ажаллажа байгаа.

Ниитын ажал дээрэ эхэнэрнүүдэй тоогой улам олошоржо байгаашье һаань, эдэнэр тэгшэ бэшэ эрхэтэй, газаашалуулан дарлуулжа байһаар. Эдэнэй дундуур зэргын салин хүлһэн эрэшүүлэй салингһаа һурагтүй доогуур юм. Ажалай министерствын баримта мэдээнүүдэй ёһоор, 25—34 наһатай, дунда һургуулитай эхэнэрнүүдэй салин хүлһэн иимэ наһанай, эрдэм мэргэжэлтэй бүһэтэй хүнэй салингай 70 процентын хэмжээнэй түлөөһэ абадаг байна. 45—54 наһанай эхэнэрнүүд сасуу эрэшүүлэй салин хүлһэнэй 56 процентыень абадаг юм.

Эхэнэрнүүдэй дунда хүдэлмэригүйшүүл үгаа олон 1973 оной һүүл багта США-да хүдэлмэришэдэй 4,7 процентыень ажалгүй байгаа һаа, 1975 оной тэн багта ажалшадай 8,9 процентнь хүдэлмэригүй байгаа. Эдэнэй олонхи эдир басагад, эхэнэрнүүд болоно.

ДЕЛИ

ШУХАЛА АСУУДАЛНУУД ЗҮБШЭН ХЭЛСЭГДЭНЭ

ТАСС

Парламентын үбэлэй сесси Индиин ниислэл хотодо нээгдэбэ. Ороной социально-политическэ хүгжэлтэдэ, тэрэнэй экономико ба гадаадын политическэ хараа шэглэлдэ хабаатай шухала асуудалнууд депутадуудай үзэмжэдэ табигдаһан байна.

Һүүлшын сессиһээ хойшо толилогдоһон президентын шэнэ указуудые парламент баталха зэргэтэй.

Индиин президент Фахруддин Али Ахмед парламентын Дээдэ ба Доодо палатануудай хамтын заседани дээрэ үгэ хэлэбэ. Һүүлэй үедэ правительствын экономическа шэнэ программа баталан абаһанай ашаар Индидэхи байдал һайжаржа байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

АФИНА

ПРАВИТЕЛЬСТВАДА ХУБИЛАЛТАНУУД ХЭГДЭБЭ

ТАСС

Грециин правительствада хубилалтануудай хэгдэһэн тухай эндэ соносхогдоо. Ниитын гурим сахилгын министр генерал Гикас, гэгээрэлэй ба шажанай министр Зеппос тушаалһаа бууба. Эдэнэй ажал ябуулгые хэблэлэй ба Грециин Компартиһаа, «Бүхэгрециин социалис хүдэлөөн», «Центрэй холбоон—шэнэ хүсэнүүд» гэдэг партинуудһаа парламентын депутадуудай шүүмжэлэлдэ ороод, эдэнэр тушаалһаа бүүба гээд Афинын газетэнүүд мэдээсэнэ.

Грециин парламентын түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо байһан Стаматис ниитын гурим сахилгын министрээр томилогдоо. Раллис гэгээрэлэй ба шажанай министр болобо. Тэрэ премьер-министрэй дэргэдэхи министрэй уялгануудые саг зуура дүүргэхэ байна. Стаматис, Раллис «Шэнэ демократи» гэдэг хүтэлбэрилхы партиин гэшүүд юм.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Хонишоной болбосоролой шалгалта» — түрүү бэшэг. «КПСС-эй XXV съездэдэ — эрхим угтамжа» — суглуулбари. ТАСС-ай һүүлэй шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Амжалтын түлхюур» — — областной партийна конференциин делегат тухай В. Бадмаевагай зураглал. «Хамтын харюусалга хэрэгтэй» — В. Железняковой статья. Арадай хиналтын комитедтэ. «Совет орон: шэнэ һонин» — суглуулбари.

Гурбадахи хуудаһанда. «Абари зан хүмүүжүүлгэ» — П. Баталовай статья. «Рита Грачёвагай ажабайдал» — С. Забадаевай статья. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Культурна ажабайдалай хронико» — суглуулбари. «Эд бараа — арад зондо» — суглуулбари.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 09.55—«Москва ба москвагайхид». 10.30 — Хоккейгээр уласхоорондын уулзалга. «Чикаго Блэк хоукс» — «Крылья Советов» Чикагоһаа (США) дамжуулга. 12.10 — 12.20 — Забһарлалга. 13.00 — «Орлёнок» телестудиин концертнэ зал. 13.45 — «Николай Погодин», Литературна дамжуулга. 14.35 — «Партиин түсэб—арадай хэрэг». 14.55 «Булад яажа хатуужааб»— телефильм 5-дахи сери. «Борьба». 16.00 — «Миллионуудай ленинскэ университет». 16.30 — «Съездһээ съезд хүрэтэр» (үнгэтэ). 18.30 — «Время». 19.00 — 19.10 — Забһарлалга. 19.10 — Хоккейгээр уласхоорондын уулзалга, «Чикаго Блэк хоукс» — «Крылья Советов» (3-дахи үе), Чикагоһаа (США) дамжуулга. 19.55 — «Булад яажа хатуужааб» — телефильм 5-дахи сери «Борьба». 21.00—Шэнэ һонин. 21.15—21.25—Забһарлалга. 21.25 — «Миллионуудай ленинскэ университет». «Ажалай журам бэхижүүлхын тула». «Москвагай Ленинэй ордента нэгэдэхи часовой заводой коллективэй хүдэлмэришэдэй дүй дүршэл». 21.55 — «Съездһээ съезд хүрэтэр». Совет Латви (үнгэтэ). 23.50 — 24.00 — Забһарлалга. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.30 — Һурагшадта «Би ном уншааб». 19.00 — Телевизионно һонин. 19.20 — «Арадай уран бэлиг». Педучилищиин студентнүүдэй концерт.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөө республика доторнай нэгэ бүрхэжэ, нэгэ сэлмэжэ байха. Саһан орохогүй, һулаханаар һалхилха. 18—23 градус хүйтэн болохо, хойто аймагуудта 23—28. Хлагтын аймагта, Байгал шадар 9—14, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 24—26, үдэртөө 18—20 градус хүйтэн болохо.